

שיר לחרים

יכין ד

בראשית מ"ע חת

מ"ע
א האזינו
המין אנשי זכר יוליד גקביר
וְזָכָר (ואחן לשנת יכונו)

לך מ"ע חת

ב השמים
הזכר שנולד משמנה ימים מיום
הולדו שניצא מרחם ימול מכשרו
(נמקום המסוים)

וישלח מלוח לא תעשה חת

ואדברה והגיד אשר דבוק בדרך רשע
האכילה (וכי הוא נחמס)

בא ט' מ"ע וי"ל מלוח לא תעשה

ג ותשמע
היה תקדשנה שלשה מראיות
ערים (כחשך לפני זר נשמע)

ד הארץ

ה פסח אשר רבים צמדים
השחיתו את הרי יצת צל
הצדדים את רשות צבור (חן יחנן)
ה אמרי
אישון מועד ראשון יאכל (ואחן לני)
(חנני חנני)

פי
פסח יצולה פלג ישמר פן יבושל
פסח ימבע (כי הוא דבר שמן ויוסי)

(האזינו) עש"ה ויאמר
לחם כו' פרו ורבו, שורש
המצוה לשוב עולם כרתיב
לא תהו בראה לשבת יצרה
ונוהגת בכל מקום ובכל זמן,
והמבטל ביטל מ"ע, ואינה
מוטלת על הנשים:
(השמים) עש"ה המול לכם
כל זכר, ונוהגת בכ"מ ובכ"ו,
והנשים אינם חייבות בזה,
רק האב או ב"ד במקום
שאין אב, וחייב על ביטולה
כרת כשהוא בן י"ג שנה
ויום א', והאב אינו חייב
כרת, רק עבר עשה ואין
בכל התורה מ"ע, שיהיה בו
כרת רק זו ושחיתת הפסח:
(ואדברה) עש"ה על כן לא
יאכלו ב"י את גיד הנשה,
ונוהג בכ"מ ובכ"ו, בזכרים
ונקיבות ועובר עליו ואכלו
שלם אפילו פחות מכוית
או כוית א' מגיד גדול לוקה:
(ותשמע) עש"ה החדש
הזה כו' לרעת הרמב"ם
קידוש החדש ועיבוד שנים
חוא מצוה א' ולהרמב"ן
ובה"ג הסב' מצות, ונוהגת
בכ"מ ובכ"ו שיהיה לנו חכמי'
סמוכין והעובר עליו ביטל
מ"ע ועכשיו בעו"ה, אנו
סומכין על החשבון המקובל

מר' הלל הנשיא: (הארץ) עש"ה ושחטו אותו כל קהל כו' בין הערבים, ונוהג בזמן
הבית בור"ג, והעובר, בשוגג אינו מביא קרבן אף שזדונו כרת, והן ג', זה ומגדף ומילה:
(אמרי) עש"ה ואכלו את הבשר בלילה הזה, ונוהג בזמן הבית בור"ג, והעובר ביטל מ"ע,
וב"ד כופין על כל מ"ע אם יש כח בידם; (פי) עש"ה אל תאכלו ממנו נא ובשל כו' ונוהגת
בזמן הבית בור"ג, ואם אכל נא אומבשל לוקה, ואם אכל שניה' כאחד, לרעת הרמב"ם
לוקה א' והרמב"ן מנח אותן ב' לאוין ולוקה שנים דמיון דכתיב לא תאכלו כי אם

בועז

נקיבה וזכר, דיון זא"ע סי' ח' וכו' מהם יצמות ספק ו' (נמקום המסוים) ר"ל מקום
הזכרות: רש"י, הוא לשון ענינה והרבה נמקח: (וכי הוא נחמס) ר"ל שאין זה דבר סיפור
מש סקרה ליעקב ולום נמנע סגנים מלחלו רק הוא חזרת הש"ת: מראיות עדים. ר"ל שחולין
סוהם בילד רחיתם את הלגים לפני החמה חו כו': צמודים. ר"ל שחם חסנים מתקנים לחזרה
לחת לשחוט את סה הפסח: אחר. ר"ל חזר חזי סיוס של י"ד צניסן שאז הלך נוסע וירון נמדוה:
השחיתוהו. ר"ל שחוט על פי רשות החזרה שטוחו של חס כמותו: את. כמו עס כמו שנחמד
הניי משחיתם את הארץ שסיוסו עס הארץ: (יחנן). לשון מהירה וחריזות: אישון. ר"ל ליל
תב השמש סהור ראשין נמועדים: (ואחן לני) ר"ל שנאכל נחמס וחזרה: יצולה פלג. ר"ל
שימנע מלחלו חס הוא נחלי לנותרו, סלב הוא לשון חזי כמו מי סילב לספק מעלה:

שירה לחיים

יכין

ל"ח

יִמְנַע עֲזָרָה רַיְבוּ פֶסַח יִרְתֵּר עַד ג'
רֵאזֶת פִּגִּי יוֹם עַל רִקְיעַ פְּרוֹשׁוֹת
(והנותר יסרף):

כָּל מַחְמַצַּת מֵהָרָר רִשׁוּתָּךְ (תורם)
ורוח תשאס כענן וקטור):

לִישָׁה קוֹדֶם חוֹמְצָתָהּ יִאָּפֶה לִיל
קִירֶשׁ חֵג יִאָּכֵל (זמן לחתך מענות
ומדחי):

תִּחְוֶה זְמַן לִפְסַח תִּשְׁמֹר זְרוֹק ד'
לִשְׂמֹר תִּמְנִיעַ זָרָה לְהִמְצֵא
(וצחיסור לח תולול):

כִּלֵּא מְעִימָתְךָ לִמַּחְמַצַּת (ומה גס ה'
חס כוית נכרי חכילת פרס נר הוטל):

אִישׁ מִימֵר רִשְׁעַת רִחִיקָהּ יִמְנַע ו'
אֶכִּילָתוֹ מִפֶּסַח רַק תִּאָּכִיל
יִשְׂרָאֵלִי (המחמין נר חמיתי):

כְּשֵׁעִירִים כְּתוֹשְׁבִים שְׁכִירֵי עֲבָרֵי יִשְׂרָאֵל ז'
רִחֶקֶם מִהֶפֶסַח (כי חניס יסחלים
גמורים):

עֲלֵי קִדְרָה לִפְסַח יִצְיָאָנוּ עִמּוֹ לַחוּץ ח'
יִמְנַע (ומסעודת דלי הארץ הסדלי):

דִּשְׂא דִרְךָ שִׁבְרָה אֶכִּילָת דָּם ט'
שְׁבַעֲמוֹתָיו אֶסּוּר (כי מלך וסר כדנר
הסם לח יוכל נשח):

וּכְרִיבִים וְהָעֵדֶל כִּי רָאָה בְּאֶחָיו יִמּוּתוֹ י'
בְּמִילָתָם יִמְנַע מֵאֶכִּילָתוֹ (כי זה
מהנזירס המענדים):

בזמן הבית ואם עבר והאכיל ממנו-לבן נכר. אינו לוקה לפי שאין בו נעשה:
(כשעירים). עשה תושב ושכיר לא יאכל בו, ונוהגת בזה"ב בור"ן ואין לוקין עליו
כנ"ל: (עלי) עשה"ה לא תוציא מן הבית מן חבשר חוצה, ונוהגת בזמ"ה בור"ן.
ואם עשה עקירה והנחה בהוץ לוקה: (דשא) עשה"ה ועצם לא תשברו בו, ונוהג
בזמן הבית בור"ן ולוקין עליו: (וכרביים) עשה"ה וכל ערל לא יאכל בו, ונוהגת בזמן
חבית ואם עבר לוקה: (עלי) עשה"ה קדש לי כל בכור כו' ובכור בהמה טהור
נוהגת בא"י בלבד מדאורייתא, ומדורבנן אף בח"ל, ובזמ"ן ואף בכור כהן חייב

בועז

(חס כוית). ר"ל תענוותת חמץ כמו כותח הסדלי וכו': כתושבים. ר"ל הן תושב והן סביר,
ותושב סוף סחינו ע"ז, וחורל נזילות, ושכיר סוף נר סחל ולא טנל: דאח באחיו כו'. ר"ל

מ"ע
יערף

כמטר

לקחי

תול

כמל

אמרתי

כשעירים

עלי

דשא

וכרביים

צלי אש, נא ומבושל למח' לי
ש"מ לחלק ללקות על כל א'
וא' (יערף) עשה"ה ולא
תוחירו ממנו עד בוקר, ונוהג
בזמן הבית בור"ן ואין לוקין
על לאו זה לפי שהוא ניתק
לעשה, שנאמר והנותר כו'
באש תשרפו: (כמטר)
עשה"ה אך ביום הראשון
תשביתו שאור פירשו ח"ל
הראשון קודם פסח, ונוהג
בכל מקום ובכ"ז בור"ן,
והעובר ביטל עשה: (לקחי)
עשה"ה בערב תאכלו מצות,
ונוהג בכ"ז בור"ן ועובר
בעשה: (תול) עשה"ה שבעת
ימים ישאור לא ימצא
בבתיכם. ושאור וחמץ הרא
הוא, שורשה כנ"ל ונוהג
בכ"ז ובכ"ז בור"ן, ועובר
בשני לאוין כל יראה וכל
ימצא, ולוקה אם עשה
מעשה כגון שלקח חמץ
והניח בביתו. אבל אם לא
עשה מעשה כגון שנשאור
קודם פסח בביתו, אינו לוקה:
נכטל) עשה"ה כל מחמצת
לא תאכלו ונוהגת בכ"ז
ובכ"ז בור"ן, והעובר לוקה:
אם יש בו כוית בכרי אכילת
פרס, ואין בו כרת לרעת
הרמב"ם. ולרעת הרמב"ן
יש בו כרת, ואם אין בו כוית
בכרי אכילת פרס לרברי
שניהם אין לוקין עליו:
(אמרתי) עשה"ה כל בן נכר
לא יאכל בו, ונוהגת בור"ן

היכין

שירה לחיים

ל"ת

מ"ע
ח עלי

להקריב חלבו ודמו, ובכור
אדם ופטר המור אינו נוהג
בבחן ולוי: (עשב) עש"ה
ולא יאכל חמץ, ונוהגת

עובר לרחם! פטור עולה
לקרשת ה' (ובכור חס חינו כי חס
ויסרחלי):

עשב

בכ"מ ובכ"ז ובז"ן, ואם אכל
כזית חמץ בפסח במוזר חייב
כרת, ובשוגג חטאת קבוע:
(כז) עש"ה, ולא יראה לך

עצום של פתה ב אכילת עיסת יא
של אור ב פסח (כל שהוא מחמשת מיני
דבן ויחמס):

כי

חמץ ולא כו' שאור, והוא
חמץ והוא שאור, ונוהגת
בכ"מ ובכ"ז בז"ן ואם עבר
ולקח חמץ, והניחו ברשותו
לוקה, ומה שנשארו בו
מקודם פסח אין לוקין עליו:

כן! שמר באשר! רחמץ כי יב
ראה (מכל גזלו להסליכי):
שעת מועד שמו מ הללים שעשה
מלכנו שידור מערכת של מצרים
(וכל הנפלות שעה סס):

ט שם

(שם) עש"ה והגדה לבןך
כו'. ונוהג בכ"מ וכז"ז בז"ן
ואם עבר ביטל עשה. (ה)
עש"ה ופטר חמור תפדה
בשה, ונוהגת בכ"מ ובכ"ז
בז"ן, ורוקא בישראלים,
ולא בכהנים ולויים, והעובר
בעשה: (אקרא) עש"ה

יולד החמור ופטור הרחם! פרה
חשה ולד הבכור (כחורס וכחורס):
או קצץ ראש א תונה (והנילה
בנחה חסורס):

י ה'

יא אקרא

בשלח יז מל"ט אחת

ואם לא תפדה וערפתו
ונוהגת כנ"ל בפדיה: (הבו)
עש"ה אל יצא איש ממקומו
ביום השביעי ולדעת

הבכר בשבת ושב השמר יג
בהוצאה להכנסה (ולא ילא חזן לתחומו
נק חס תחתיו שנו):

הבו

יתרו יז ג' מ"ע וי' מל"ט

משלשה פרסאות לוקה,
ועל שיעור יתרו מב' אלפים
אמות לוקה מכת מדרות
מדרבנן. והרמב"ן השיג
עליו ופסק שאין תחומין
מדאורייתא כלל, והאי אל

גזאל דלים להאמינו גת דרך
למצרים גילה דתו לישראל (כי
מחור גזול):

יב גדל

יצא פירושו כמו אל יוציא
וכן דרשו חז"ל ונוהגת בכ"מ
בכ"ז בז"ן: (גדל) עש"ה
אנכי ה' וכו' אשר הוצאתיך
וכו', ונוהגת בכ"מ וכז"ז
בז"ן: (לא להינו) עש"ה לא

לא להינו לאלהים אחרים להאמין תלב יד
היה נשמר ובעיניו:
חבלי צלמים ותמונות רחוקים טו
הבנת ציורם בעיניהם רטוש (כי
חמס ה' הוא הניד):

חצור

יהיה לך אלהים אחרים וכתב הרמב"ן שהוא קאי על האמנת הלב כי לא תפול
בלשון עשיית חיבת אחרים, ונוהגת בכ"מ וכז"ז בז"ן והעובר ע"ז בעדים ובהתראה
נסקל ובשוגג חטאת קבוע: (חצור) עש"ה לא תעשה לך פסל כו' ופירש הרמב"ם
שקאי על העושה צלמי' או חמצות לוולתו שיעשה, והרא"ה בס' החנוך תמה

בועז

שהוא על מחמת חידו, והל"ל חס הוא עניין לעולות: עצום שפתיך. לטון פנייה, ו"ל סלח
יחלל חזן: גת דרך. ו"ל סדקס כדוכן ננת:

שירה לחיים

כ"ן

מ"ע

תמים

פעלו

כי

כל

דרכיו

יד משפט

אל

אמונה

ואין

עול

ל"ח

תִּמְנֵנִי מֵאֵלֶיךָ יְעֲבֹד מִזְבִּיחָהּ מִן
תִּמְנֵנִי מִנְסוּךְ יָיִן מִהַשְׁתַּחֲוָא
(ר' ענוותן המסויימים):

פְּעָלָהּ עֹזֵב לְפָעוֹר וְכָל פְּעוּלָהּ יִז
עֲבֹרְתוֹ לְאֵלֶיךָ וְפָסֵל (לֹא יֵעָשֶׂה לוֹ):

כְּבוֹד ה' כִּי יֵשֶׁא כְּשׂוֹא יִזְכִּירָהּ יח
כְּרָצוֹנוֹ יִשְׁמַר כִּי יַעֲשֶׂה (חיון
להעריכו):

בְּכָר לְשִׁבְתָּ כּוֹס לְקִירוֹשׁ כְּרָאִי
לְךָ (וכפי אשר תוכל):

דְּבַר רַב כּוֹשִׁיו כְּמוֹרָהּ יִשְׁבְּרָהּ יח
וְיִנְחָהּ (וְלֹא יֵעָשֶׂה צָנֹת לִכְבוֹד):

מִזְבִּיחַךְ שְׁרָתָם פְּעוּלָהּ מִזְבֵּחַ
(ותכונתם כמספט):

אָסוּר לְרָצוֹחַ (להרוג נפש צדק ולחל):

אֵשׁהּ מְאֻרָּסָה וְנִשְׁוּאָה לְיִאֻפָּה כא
תִּרְחֹק (ורעם חליך לח תחונה):

וְאִישׁ אֶל יִגְנוֹב נֶפֶשׁ (כיוות יומת כב
התעניף עיניך זו וחיון):

עֹזֵב וְרָמוֹשׁ לְהַעֲדִיר עָוֹל וְשֹׁקֵד כג
לְרַעֲיָה (כי זהו חון ועול):

ה'רמב"ן, זה הפסוק אלהי מסכ' לא תעשו לכם: (כי) עש"ה לא תשא את שם כו' לשוא, ונוהג בכ"מ ובכ"ז בוי"ן ואם נשבע שהוא זהב והוא אבן וכיוצא בו או לבטל מצוה, במיוחד לוקה אעפ"י שאין בו מעשה מצד חומר הענין, ובשונג פטור מקרבן: (כל) עש"ה זכור את יום השבת לקדשו ופ' זכרו על חיין, ונוהג בכ"מ ובכ"ז בוי"ן אעפ"י שחיא מ"ע שו"ג למור חז"ל שנשים חייבות בקידוש והבדלה, ואם קידשו בדבריו בלא פת ויין יצא: (דרכיו) עש"ה לא תעשה כל טלאכה כו' ונוהג בכ"מ, ובכ"ז בוי"ן ובעדים והתראה נסקל, ובשונג חטא' קבוע: (משפט) עש"ה כבד את אביך כו', ונוהג בכ"מ ובכ"ז בוי"ן ואם יש כח ביד ב"ד כופין אותו: (אל) עש"ה לא תרצח: ונוהג בכ"מ ובכ"ז בוי"ן ואם עבר ורצח בעדים והתראה מיתתו בסייף: (אכונה) עש"ה לא תנאף ופ' ז"ל, אין נאוף אלא בא"א, ואיפר אשת איש הוא אף לבן נח, אך שאין אישות לעכו"ם אלא ע"י בעילה וישראל קונה אשה אפי' בקדושי' והנאוף עם א"א שניהם בחנק, ועם נערה מאורסה שניהם בסקילה, ואם הנערה מאורסה היא בת כהן היא בשריפה והוא בחנק: (ואין) עש"ה לא תגנוב, ופ' חז"ל שבגנוב נפש הכתיב מדבר, ונוהג בכ"מ ובכ"ז בוי"ן, ואם גנבו ומכרו חייב חנק: (עול) עש"ה לא תענה ברעך עד שקר, ונוהג בכל זמן

בועז

(ר' ענוותן). נזחה קיטור ניסוך סתחוחים: כי יענש. ר"ל טחם ח"ו טח לשוא חיון להעריך
עונו: מולידך. ר"ל חזוהם סמולידים חותך עשם להם כסעלם הטופ: (ולחל). הוא לשון כח

שירה לחיים

יכין

ו

כח"ע

נ"ח

צדיק	צביון דבר יחמוד ק יתהו צדקת כד	בזכרים ולא בנקיבות, כי אינם בתורת עדות ויש על לאו זה מלקות: (צדיק)
וישר	דרכו יסיר ק ניהו (וישמור היעזרהק):	עשה לא תחמוד בית רעך ופי' חו"ל אף אם נתן הדמים
הוא	ה ברול וכליו אל ה מוכח ואבקיו כו	אך שהוא בדרך הכרת עובר על לאו זה, ונוהג בוו' ואין לוקין עליו לפי שניתן להשבון:
שחת	ש ת חשיפה ת מניע ש ליבות כז	(וישר) עשה לא תעשון אתי ופי' חו"ל דמות צורת אדם, ואפי' לנוי ונוהג בכ"מ וב"ו בוו' ואין לוקין עליו, המחבר משנה למלך
מו לו	ל רון ולשפוט לעברי ונמכר	המה על זה על הרא"ה, וגם הרמב"ם ז"ל מנחה בכלל הלוקין; (הוא) עשה לא תבנה אתהו גזית ונוהג בזמן הבית בוו', ואם עבר ובנה אבן שנגע בה ברול במזבח יא בכבש לוקה: (שחת) עשה ולא תעלה במעלות על מזבחי כו' ונוהג בזמן הבית בוו' ואם עבר ופסע פסיעה גסה עליו ונילה עדותו במזיד לוקה: (לו)
מז לא	ל ייעד ארון לעבריה אמתו לשם	עשה כי חקנה עבר עברי כו' ונוהג בזכרים ולא בנקיבות ואינו נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג ובארץ, ואם עבר ביטל מ"ע וגם הוא אכזרי: (לא)
יו בניו	אשה (כל מחלונות חסה לה ימלא):	עשה אם דעה כו' אשר לא יעדה ופי' חו"ל מצוה ביעוד: ונוהג בזמן היובל דווקא, ואין כופין על קיום
מומם	ברמיה גבה יגה והפדה (ויתנסג	עשה חסד ורחמים בכל עניינו):
דור	מנע ורחק מאוסה, מלמכרה, כח	עשה כי חקנה עבר עברי כו' ונוהג בזכרים ולא בנקיבות ואינו נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג ובארץ, ואם עבר ביטל מ"ע וגם הוא אכזרי: (לא)
יח עקש	ד בקה וסיפוק רדידיה ד חותם כמ	עשה אם דעה כו' אשר לא יעדה ופי' חו"ל מצוה ביעוד: ונוהג בזמן היובל דווקא, ואין כופין על קיום
	וגרעיתם רטוש (רק כמספט הזנות	עשה אם דעה כו' אשר לא יעדה ופי' חו"ל מצוה ביעוד: ונוהג בזמן היובל דווקא, ואין כופין על קיום
	וכסידור):	עשה אם דעה כו' אשר לא יעדה ופי' חו"ל מצוה ביעוד: ונוהג בזמן היובל דווקא, ואין כופין על קיום
	על קשיותו ש רצח עונשו קבוע	עשה אם דעה כו' אשר לא יעדה ופי' חו"ל מצוה ביעוד: ונוהג בזמן היובל דווקא, ואין כופין על קיום
	ש ימקת (כחשט נפתל ועקש):	עשה אם דעה כו' אשר לא יעדה ופי' חו"ל מצוה ביעוד: ונוהג בזמן היובל דווקא, ואין כופין על קיום

בועז

במקרה: צביון, ר"ל מה שמחיד ונזני לקנותו: צלם, ר"ל דמות חסד שנעשה צלם חלסים: חשיפה. לשון גילוי כמו חסופי סת: שליבות, ר"ל שלח יעשה מדריכות קצוות לכנס המזבח ויכרח לעשות פסיעות בסות ויגלה ערום: מאוסה, ר"ל חס היא מחוסה צעניו מלידה לא יתכרה: דיבוקה, ר"ל עונתה וסיפוק פרנסתה ופרנסת תכטייה ורדויה: דחותם, ר"ל לחותם ולגשם ימנע: על קשיותו, ר"ל על ששעה דבר קשה לסרוב נס:

שירה לחיים

יבין

מ"ע

ל"ח

ופתלתל ומזלירך פיללו ת פילה ל החיותך

ת מנע ל הכותם (המכה יומת וחי לתל):

הליהוה המכה לרעהו י שלם הנק וצער

הריפוי הניתן ל הרופא י שלם

הבושת ורמי השבת (כפוי חסר סוה):

תגמלו ת שלם גמול ממית לעבדו

וכנעני ת גזור גזר מיתה לארצו

ורבו (כאשר עשה כן יעשה לו):

ורון אבירים ת שפוט זכרון אבות

תולדות זכור אל ת שבת (הכלולים

תמלוא זחת):

עז מנח עבר מ לסקלו ע שהו לא

מושפט ע זוב מ לאכלו (ומחומה

תמנו זל יוטעס):

גזקי בור לרין (ולא להניק ליושני

תנל):

וגונב לצאן איש ו שורו ל שלם

ארבעה וחמשה ל שה ארבעה

חמשה ל שור אחר (נכסף תלה):

חריבת כרם מבעיר חבירו כסף

משלם (תמיטז חסר יוטז ה' לנס):

המבעיר ל גשז והדליק את

הגרש ל שלם וישמור אשו (כי

דרכו לילך ולהניק הוח):

והפרטים אינם אלא ביאור

ענינם: (ופתלתל) עש"ה

ומכה אביו ואמו מות יומת,

ואף שאין כאן אזורה בפי,

מ"מ כללא הוא כל שיש בו

כרת או מיתה יש בו לאו,

חוץ פסח ומלה, ועכ"פ

נלמוד האזורה בו מפסוק

ארבעים יכנו לא יוסף וזהו

אזורה על כל איש ישראל

שלא להכותו, ונוהג בכ"מ

ובכל בורן וטומטום

ואנדרונינס, ואם הכההכאה

של חבורה בערים והתראה,

מיתתו בחנק, ובלא חבורה,

אם שוה פרוטה משלם ואינו

לוקה, ואם לאו לוקה ואינו

משלם: (הל"ה) עש"ה וכי

יריבון אנשים כו' ונוהג

בזכרים ולא בנקיבות שאינן

דנות, אבל הם בכלל תשלומין:

(הגמלו) עש"ה נקום ונקם,

ופי' חו"ל שהוא מיתת טייף

והרמב"ן השיג ע"ז עיין בחו'

(ד"ה עקש), ואם לא עשה בו

דין, ביטל מ"ע: (זאת)

עש"ה כי ינח שור איש,

ולא דווקא שור אלא אפי'

חיה ועוף שהיוק אלא שדיב'

הכתוב בהוה, ואלה הדינים

שהם דיני קנסות, אין דינם

אלא ב"ד הסמוכים בא"י

אבל המזיק חייב לשלם בדיני

שמים בכ"מ, ואם תפס הניזק אין מוציאין מידו בשום מקום: (עם) עש"ה ולא יאכל את

בשרו: ונוהג איסור אנילת בשר הנסקל בורן וזבא' דווקא עפי' סמוכין וב"ד של כ"ג: ואם

עבר ואכל כוית במזיד לוקה: (נבל) עש"ה, כי יפתח איש בור ולא דווקא בור אלא אפי'

שית ומערה שיהא בו כדי להמית י טפחים, ונוהגת בזכרים שעליהם לעשות דין ולא נקבות

שאין דנות, אבל מ"מ בכלל חשלומין הם בין הניזק או הניזקין: (ולא) עש"ה כי

יגנוב איש כו', ונוהגת בזכרים ודווקא ב"ד סמוכים בא"י מחייבין לשלם תשלומי ד' וה',

ואם אין סמוכים אין להם כח רק להחזיר הגניבה או דמיה, ומכירת גנב עצמו

אינו נהגת אפי' בסמוכים אלא בזמן שיוכל נהג: (חכם) עש"ה כי יבער איש

שרה וכו' דחינו שן ודגל, ונוהג בזכרים שעליהם לרין: (הלוא) עש"ה כי תצא

בועז

ורון אבירים, כ"ל סיר נחז ומזרח ונקראו חזירים כתי האוכל זכר חזירים: וזכרון אבות, כ"ל

כל דיני חזית ותולדות: עז מוגבר, כ"ל לחז דווקא סור, חלה חסי' עז חז חיים ועוף חס לח

סקלו וטוחטו חסור נהגש: חריבת כרם, לטון חרס: מבעיר חבירו, לטון הכחוש וטילח

חח נעירו:

שירת לחיים

יכין ז

ל"ת

מ"ע

אש וכו' ונוהג כנ"ל: (חוא)
עש"ה כי יתן איש איש
רעהו כסף כו' לשמור, פרי'
וונאמרה בשומר חנם, ונוהג
בכ"מ ובכ"ז: וב"ד חעובר
עליה, בטלו עשה: (אביד)
עש"ה על כל דבר פשע
וכו' אשר יאמר כי הוא
זה, ופי' חו"ל על זה
שמידה מקצה הטענה:
ונוהגת בוכרים הרגים, ולענין
תשלומין אף נקבות בכלל,
ובכ"מ ובכ"ז: (קנד) עש"ה
כיתת וכו' וכל בהמה לעמור:
ופרשה זו נאמרה בש"ש
ונוהגת בוכרים בכ"מ וב"ז
כנ"ל: (הוא) עש"ה וכו'
ישאל איש מעם רעהו.
ונוהגת כנ"ל: (עשך) עש"ה
כי יפתה איש בתולה וכו',
ונוהגת בב"ד סמוכים רין נ"ן
כסף, וזהו הנאת השכיבה
בלבד, ויולת זה חייב בושת
ופנס לפי כבורה וייחוסה:
(ויכנגד) עש"ה מכשפה לא
תחיה, ולא דווקא נשים
אלא ה"ה אנשים אלא שריבד

ח' שומר ונגנב אצל השביעה
ויקבל א' לה (ח' כנגבו כן סוה)
אם כ' הודא' יהיה כ' פידתו א' זי
בשביעה ישולם כ' רבדיו אם כל
יודה כ' רבדיו:
קבלת נפקד כל קנין גידון
כ' משפט (ח' סתר נסתר נקדך ולאן)
ח' שואל ומתה אצל ה' בהמה
וקל אונסין הוא ולא אחר
(נחמדותו חוה):

עדינה שבעלה כ' רצונה ע' נשהו
שקלי כסף (על פנמה לסד)
ולא יחיה כל נשים נעשורת לב
כ' מבשפות (דק להמית ולחסור מעונן)
זר כ' התנייר רטוש ז' כרון כל
ר' עתו (מלמד לו מעשיך סהסונים זכר):
ישמר ממונו ולא ת' לחצנו (סו) לר'
יחזור לכוזר ויהי' נמשל נהמות):
עגומה ויתום לענותם מ' נע (ח' חל) לח'
ישו ד' נלס):

הכת' בהוה, ונוהגת מצוה זו בוכרים הרגים, ובסמוכים בא"י דווקא וב"ד של כ"ג
וב"ד העוברי' על זה, עוברים בלאו מלבד ביטל מ"ע ולעשו' דין במחויבין, ואין בזה מלקו',
לפי שאין בו מעשה, וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו חוץ מנשבע, וממדי
ומקלל חבירו בשם; (זכר) עש"ה וגר לא רגונה, ונכפלה האזהרה עליו מחשש
שלא יחזור לסורו, ונוהג בכ"מ וב"ז בוז", ואין לוקין עליו לפי שאין בו מעשה: (ימות)
עש"ה ולא תלחצנו, ופי' בספרי לא תלחצנו בממון, ונוהג כנ"ל בכ"מ וב"ז בוז":
(עולם) עש"ה כל האלמנה ויתום לא תענו ונוהג בכ"מ ובוז", והרמב"ן ז"ל
מנה אזהרה זו לשני לאוין, לאו לאלמנה ולא ליתום, עיין במצות (ל"ת) של
נא ומבשל) ששם לוקין על כל אחד ואחד, לפי שיש שם כלל ופרט, לדעת
הרמב"ן אבל הנפרטים בלאו אחד כמו כאן אלמנה ויתום, אף שחלוקין בלאו
לכל אחד ואחד לדעת הרמב"ן, מ"מ אין לוקין עליהם אלא מלקות אחד כגון
שאר רובש וכיוצא לפי שאין בהם כלל לפרט, ובמקום שהענין אחד, אף שהם
נפרטים בשמות חלוקים, לא נמנה רק למצוה אחת אף לדעת הרמב"ן כמו כל
מעשר בקד וצאן, וכן מאוני צדק וכו' שהכל צוואה אחת שלא לשקד המדות,
וכאן העובר ועינה אלמנה ויתום אין לוקין על זה, כי זהו כמו רבדים שבלב
ויכול לומר שעשה מצד הרין, אבל הש"י יריב ריבם כמו שנאמר בפרשה זו:

בועז

הוא ולא אחר, ג"ל הסוהל חייב ולא המסחיל: עדינה שבעלה, ג"ל נחלה המקשרת נצחונות
וסתם חופם נסון המקשר מעדות כימה:

יכין

כ"ע

לא בינו) עש"ה אם כסף תלוה ואמרו במכילתא שזה א' משלשה שהוא חובה (שנות) עש"ה לא תהיה לו כנושה, ונוהג בז"ן בכ"ו: (דר) עש"ה לא תשימונו עליו נשך ופי' חז"ל אף על המתעסקים, ואמר אביי הנלוה עובר בו' לאויו, והלוה בב' לאויו, והמתעסק' באחד, ונוהג בז"ן בכ"ו, ואין לוקוין עליו, לפי שהמלוה אינו במלקות, לפי שניתן להשבון. ואינו בדין דאינך דאתו מחמתיה יהיו חמורים ממנו: (ורד) עש"ה אלהים לא תקלל, ופי' חז"ל על דיינים, ונכלל בלאו זה לאו דברכת הש"י ועונשו מבואר במקום אחר ונוקב שם ה' וכו' ונוהג בכ"ו ובכ"ז ואם קילל הדיין בשם או בכינוי לוקה ב', א' שהוא כא' מישאל וא' מפני שהוא דיין: (ושאל) פסוק הנ"ל ובא"י עפ"י סמוכים נסקל, ובח"ל מחרימין אותו: (אביך) עש"ה ונשיא בעמך לא תאור, בין ממשלת מלכות בין ממשלת החירה וניהג בז"ן, ואם יקלל למלך או לראש סנהדרין, בשם או בכינוי, לוקה ג' מלקיות ואם בן הנשיא יקלל לאביו לוקה עור א' משום מקלל אביו: (ויגדך) עש"ה מלאךך ורמזך לא תאחד, ואין לוקוין עליו כמבואר בפרק ג' תרומה, ובמסכת תמורה דף ד', ולדעת הרמב"ם אינו נוהג אלא בזמן שהיו כל ישראל יחד על ארמתו, ויש חולקין טור בשם ר"י: (וקניך) עש"ה ובשר בשרה טרפה לא תאכלו, ונכלל בזה הלאו ע"ב טריפות שמנו חכמים ואם אכל כוית מן א' מהטרפות או מבשר שניצאו חוץ למחיצתן, לוקה והרמב"ם (ויאמרו) עש"ה לא תשא שנוע שוא, וכלול בזה שלא ישמע הדיין דברי הא' שלא בפני בעל דינו, ואזהרה ג"כ על בעל דין שלא ישמע לדיין שלא בפני חבירו. ועל המספר לה"ר והמקבולו, ומעיד עדות שקר, ובנקבות אין אזהרה זו של הדיין שייך, לפי שאינו דנות אבל שארי אזהרות הכלולים בזה הלאו שייך בהן ג"כ, ואין לוקוין עליו על לאו זה לפי שאין בו מעשה ואפי' אם היה מעשה, בדבר שבממון אין לוקוין לפי שניתן להשבון: (לך) עש"ה על תשת ירך עם רשע כו' ופי' חז"ל אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד, ואם עבר וקבל עדות רשע אינו

כועז

בצאתך ממעניך, ו"ל נלחמך מחריס חסד ענו חותך:

שירה לחיים

ל"ח

כן ישראל נלוננו ונחנקנו (כחשך תסיג ידינו):
שְׁמֹר נַפְשֶׁךָ וְלֹא תִּגְשָׁנוּ (ק) לו
התנבא חמו נחמלס וחנינוח):
דְּכָרִי רִיבוֹת דְּרָבָם רְשָׁעִים (ו) לו
חף להמתעסק והמסדר):
וּמִלְּקָלִל דִּינִים רְחֹק (גס נמדען לח
חל תקלל ונצית מסנך נחמך):
שֵׁם אֱלֹהִים לְנֶקֶב שְׁמוֹ אֵין לֹא
לְקָלִל (נחמ"ל מחזיקין ממנו כל יסכח):
אֲחִיקָה בְּנִשְׁאִינִי שְׁמֵר כְּבוֹדִי מ
אוֹתוֹ בְּקָלָהּ יְקַלֵּל בְּלֹא (וכל מי
סחא מחסוניך):
וְלֹא יִהְיֶה אַחֲרַי גִּידוּלִי דְּנֶגְהָ מֵא
בְּשִׁתְּרוֹם (חוקי התנאים נספידך):
זְרוֹק לְקַלֵּל נִטְרָפָת יִאֲכַלְנָה בְּלֶב מֵב
(אשר לא חזק לזנו נלחמך מועניך):
וְהַשֹּׁפֵט יִסֵּר אֶנְזוֹ מִשְׁמֹעַ רְשָׁעִים מִג
יְחָמָם (ולא יסמע אחד מנלתי נעסו
וחנינו):
לְמַנְעָה בְּתוֹעֵבָה לְעֵד כְּזָב מֵד
לְהַעֲדִיר בְּרִשְׁעָתוֹ לְרָשָׁע בְּמוֹהוּ
(נעדותו חסר יגיד לך):

לראש סנהדרין, בשם או בכינוי, לוקה ג' מלקיות ואם בן הנשיא יקלל לאביו לוקה עור א' משום מקלל אביו: (ויגדך) עש"ה מלאךך ורמזך לא תאחד, ואין לוקוין עליו כמבואר בפרק ג' תרומה, ובמסכת תמורה דף ד', ולדעת הרמב"ם אינו נוהג אלא בזמן שהיו כל ישראל יחד על ארמתו, ויש חולקין טור בשם ר"י: (וקניך) עש"ה ובשר בשרה טרפה לא תאכלו, ונכלל בזה הלאו ע"ב טריפות שמנו חכמים ואם אכל כוית מן א' מהטרפות או מבשר שניצאו חוץ למחיצתן, לוקה והרמב"ם (ויאמרו) עש"ה לא תשא שנוע שוא, וכלול בזה שלא ישמע הדיין דברי הא' שלא בפני בעל דינו, ואזהרה ג"כ על בעל דין שלא ישמע לדיין שלא בפני חבירו. ועל המספר לה"ר והמקבולו, ומעיד עדות שקר, ובנקבות אין אזהרה זו של הדיין שייך, לפי שאינו דנות אבל שארי אזהרות הכלולים בזה הלאו שייך בהן ג"כ, ואין לוקוין עליו על לאו זה לפי שאין בו מעשה ואפי' אם היה מעשה, בדבר שבממון אין לוקוין לפי שניתן להשבון: (לך) עש"ה על תשת ירך עם רשע כו' ופי' חז"ל אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד, ואם עבר וקבל עדות רשע אינו

שירה לחיים

יכין

ח

לית

מ"ע

בהנחל ב' הכרעת ה' אחר ג' מנע ח' יוב מה לוקה לפי שאין בו מעשה , ואפי' אם עשה מעשה בדבר

ל' מיתה (כי דמו על ראשו יחול) :

עליון ע' ניה ל' רב ! מנע ו' לרבים ג' מיה מו שבתון להשבון : (בהנחל)

(גלי דעת ורעיון) :

לב גוים ג'ר ומשפט י' קיים מ' המרוקים לרעות , ופי' חז"ל המייחד לטובה עפ"י אחד ולרעה עפ"י שנים , וזהו בדיני נפשו :

(והמועטים חיונים אחרים לקיום) :

בהפרידו ב' רב המשפט פ' ר' חמיה מו (עליון) עש"ה לא תענה על ריב לנטות , ל' מכליתא

ישור דל ו' עשיר (ולא תהדר ותכזרו) :

לג בני ב' המה ג' רבצת י' פ' קנה (חף של פלוני. אלא אמור מה שלפניך , ועוד פי' חז"ל לא תענה על גדול שבר"ג מותחילין מן הקטן , ר"ל שהוא ידבר תחל

סוגא לער ז"ח שחני) :

אדם א' מרת דין משפט א' ביון ד' ינו מה והגדול יענה על דברי ח"ק ואין לוקין עליו לפי שאין בו מעשה : ואין דנין ד"ג אלא בא"י בלבד , ונשים אינם דנין , והא' דמצינו בדבורה

הוא רשע מיתי קדם) :

יצב י' עשה צ' ריק ב' נקיוהו י' שאר מט ששפטה את ישראל , היה או דרך משא ומתן שהיתה חכמה ונושאים ונותנים עמה

הוא רשע מיתי קדם) :

צ' ריק ב' צ' קריו י' שפוט צ' ריק ב' ערים דנין , והא' דמצינו בדבורה ששפטה את ישראל , היה או דרך משא ומתן שהיתה חכמה ונושאים ונותנים עמה

(כחו תקיעת החרב וגם אחר הלה) :

גבלת ג' רב ב' שוחר לא תשפוט (רק ליקח דנינים , או שקבלוה לרון : (גוים) עש"ה אחרי רבים להטות , שורשח כיוולת זה היה ח"ו הריסת דת שכל אחד וידן לפי דעתו אנל עכשיו תורה אחת לכלנו

סכר מלחמה מצולת) :

לר עמים ע' בודת מ' לאכה י' שמיט מ' שביעית עכשיו תורה אחת לכלנו כפי קבלת הרוב מחכמינו

ע' בודת מ' לאכה י' שמיט מ' שביעית

ע' ת מ' שמיט י' מ' עשות (ומותות ונחמס) :

ע' ת מ' שמיט י' מ' עשות (ומותות

ו' , ונוהגת בכ"מ וב"ו : (בהפרידו) עש"ה ורל לא תהדר בריבו , ואין לוקין עליו לפי שאין בו מעשה : (בני) עש"ה כי תראה חמור שונאך , ופי' חז"ל אף שהוא עבר עבירה וזה דארו והתרה בו ולא חזר שאלו מותר לשנאותו , ונוהג ביו"ן :

אדם) עש"ה לא תטה משפט אביונך בריבו , ובא פי' שהוא אביון במצות ר"ל שהוא רשע , אעפ"כ לא תטה את דינו : (יצב) עש"ה ונקי וצדיק אל תהרוג , ל' מכליתא דארו דודף אחד חבירו וכו' , ומצאהי הרוג והסיף מנטף דם שומע אני

יהא חייב ת"ל ונקי וצדיק וכו' , והרמב"ן ז"ל מנה זה המקרא בשני לאוין ועפ"י הגמרא בסנהדרין מניין ליוצא חייב ואמר אחד יש לי ללמד עליו זכות שמחזירין אותו ת"ל נקי ומניין ליוצא זכאי ואמר א' יש לי ללמד עליו חובה שאין מחזירין אותו ת"ל וצדיק א"כ נקי לאו א' וצדיק לאו א' : (גבלת) עש"ה ושחר לא

לא חקה , ואין לוקין עליו לפי שניתן להשבון : (עמים) עש"ה והשביעית תשמטנה ונכשת , ובכללם הן כרם וזית , וכן שארי אלנות יש בהן עשה ולית , ונוהגת בא"י בלבד ובזמן שישאל שם , ומדרבנן אפי' בזמן הזה ובארץ ישראל דוקא :

בועז בהכרעת האחד , ר"ל לא תהיה אחי רעים לרעות עמי' הכרעת אחד : עניה לרב ימנע . זהו פי' אחד על לא תענה על רב : רבי' נטויה , ר"ל זהו פי' אחד של נטויה אחרי רעים גלי דעת :

פרע רחמיק , ר"ל צל רחמיק , כמו פרעה , משלי : יעשה צדיק . ר"ל זה פי' מ"ס חז"ל מנין לנולד להרב וכו' ת"ל נקי :

בהכרעת האחד , ר"ל לא תהיה אחי רעים לרעות עמי' הכרעת אחד : עניה לרב ימנע . זהו פי' אחד על לא תענה על רב : רבי' נטויה , ר"ל זהו פי' אחד של נטויה אחרי רעים גלי דעת :

פרע רחמיק , ר"ל צל רחמיק , כמו פרעה , משלי : יעשה צדיק . ר"ל זה פי' מ"ס חז"ל מנין לנולד להרב וכו' ת"ל נקי :

יבין

שירה לחיים

ל"ת

כ"ע

(למוספר) שנאמר וביום
השביעי תשבות, ונכפלה
מצות שבת עד י"ב פעמים:
(בני) שנאמר ושם אלהים
אחרים לא תזכירו, ונוהג
בכ"מ ובז'ין, ולוקין עליו אף
שאיין בו מעשה מפני חומד
(ישראל) שנאמר לא
ששמע על פיך, ואזהרה
למדיח, ונוהג בז'ין בכ"מ,
ובא"י סוקלין אותו: (כז)
שנאמר שלש רגלים החוגג
לי בשנה, ונוהג בזמן הבית
ובזכרים ולא בנקבות, ואם
תגדלה בעורה ולא הביא קרבן
תחגיגה ביטל עשה ול"ת של
ולא יראו פני ריקס: (חלק)
שנאמר לא תשח' על חמץ
דמם ובחי ופי' לא תשחוט
שה פסח ועדיין החמץ קיים
ברשות שום א' מן החבורה,
ונוהג בזמן הבית בז'ין, ואם
עבר עליו לוקה, והפסח
כשר: (ה') שנאמר ולא ילין
חלב חגי עד בוקר, ונוהג
בזמן הבית בזכרים כהנים,
ואין לוקין עליו לפי שאין בו
מעשה: (עמו) שנאמר
ראשית בכורי ארמתך וכו'
ונוהג בזמן הבית בזכרים
ובפירות א"י: (יעקב) שנא'
והחשל גדי בחלב אמו,
ופי' לאו דווקא גדי אלא כל
בשר בהמה במשמע, ונוהג
בכ"מ ובז'ין בז'ין ואם עבר
ובישל אע"פ שלא אכלו
לוקה: (חבל) שנאמר לא
תכרות להם וכו' בית, וז'
עמיתים הם עיקר ע"א
(חלתו) שנאמר לא ישבו
בארץ וכו' ונוהג בז'ין בארץ,
והעובר אין לוקין, לפי

שֶׁאִפְשָׁר לִמְכֹּר לָהֶם קֶרֶן
שֶׁנִּי וַעֲשׂוּ לִי מִקֹּדֶשׁ, וְזוֹ הִנֵּה

בְּשִׁיתוֹךְ נָכְרִי! מִנֵּעַ בְּעֵבוֹר נָכְרִי נֶאֱבָר

יְשַׁבַּע בְּאֱלֹהֵי גִבּוֹר יִזְכִּירֵנוּ (והס

מלהזכיר רק ה' אחד ואין שני):

יִשְׂרָאֵל ! מִנֵּעַ שִׁסִּירַת רַבִּים אֶלִּילִים נב

לעבוד (ונסקל נחרן ישראל):

כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאִשֶּׁר יֵרָאֶה בְּבוֹד

יִי כִי יֶחֱוֹג כֵּן יֶקְרִיב (לפני ה')

(למעשה):

חלק חרל ל המצא קצת חמץ לערת נג

קִיבוץ חֲבוּרָה לַפֶּסַח קִבוֹץ (חז)

יזעב ויסלק):

ה' יוקטרי ה' חלב ו' אם ה' זתיר י' וקטרי נד

הַלֵּילָה וְאֶסּוּר הַלֵּינָה (כִּיחִינוּ כְּמֵאוֹס):

ע נבים מבוכרים וראשיתם ע טרם

מביתה ו הניחם (על מזבח ו חולמו):

יַעֲקֹב יִמְנַע עֵץ קִלְרָה בַּחֲלֹק יְבוּשָׁל נָח

עבור מלכות ב' ישראל (ולנס גדי

מסורה (ונוקב):

חבל חיבור בשבעה לאומים חדל נו

ברית ל' הקים (רה לאנד זכרס מחיץ)

:(תנל)

נחלתו נחלת חבל להם תמניע וישובתם נו

(וזה לא תתן להם מקום לחנויותם)

תרומה י"ז ז' ת"ע ומל"ח ח' :

לח ימצאהו יעשה מקרש צור ארזן ה קודש

וּבַמַּעֲשֶׂה יָדֵי מֹשֶׁה צִיר אֲמִיתִי

ה' מהרש"ו בליו (חש"י יסרתוס):

בארץ ברי ארזן רטוש צאתם (סן יסין נח

37 (סרץ):

שנ' ועשו לי מקדש, וזו המצוה מוטלת על הציבור: (בארץ) שנ' בטבעות הארון

ישאר צרק, ר"ל זה סי' חז"ל חנוך ליוזא וכח' וכו', ח"ל וזיקי: ישפוט צרק בעדים, וזה לשון המכילתא דר'אסו דרודק כו': בעבוד נכרי, ר"ל עונד הסיתוף טעמיה חת העבד'ם ליטענע נחליל: ימנע עו קלה, לשון הכתוב לח תנשל בני שחור קל לתחשול:

שירה לחיים

יבין ט

לית

מ"ע

לט מדבר

מֵאֶפֶה דְּפוּסִי בְּרִזְלָה לְרֵה מְתַנּוּר
דְּבָקָם בְּשׁוּלְחָן דְּפִדְתִּינוּ (ועל
הלחם לננוה לחצר):

תצוה

מ ובתהו וְגִרּוֹת בְּמִנְרֵה חֲמִיר הָעֲרִיכוּ
וְהַדְלִיקוּ (ונני חסרן ועינינוהו):

מא ילל יֵעָשׂוּ לְבוּשִׁים לְכֹהֲנִים יִהְיֶה
לְכַבֹּד לְתַפְאֶרֶת (פחד מוכלל):

ישמן יִמְנַע שֶׁהַחוּשָׁן מֵהָאֶפֶס נִפְרָד נש
יִהְיֶה שֶׁיַּחֲסֹר מֵהֶם נִזְיִים (רק

יחוננו יחד להיות תקוע נמקס נחמן):
יסבבנהו יִכְפִּיל סָבִיב בְּמַעִיל בְּזֶה נִמְנַע

הַקְרִיעָה וְקִלְקוּלוֹ (וכפי תחלת יעשהו):
מב יבוננהו יִכַּפְּרוּ בַעֲלִים וְהַחֲלָכִים נִקְטְרוּ
נֶאֱכַל הַבָּשָׂר וְלִכְהֻנָּה (נכני כהונה
וחלונה):

מג יצרנהו יִהְיֶה צָרִי דְּקִיחַ נִקְטַר הַמִּזְבֵּחַ
וְכַבֵּקֶר (נחטנו חת הנרות יקטיוהו):

כאישון כְּבוֹדוֹ אֶשֶׁר יִקְטִירוּ שְׁמָה וְלֹא סא
נִקְטִיר כָּל אֲשֵׁי ה' שְׁלָמִים
וּמִנְחַת נֶסֶךְ (רק נחונה החילון):

כי תשא יט ד' מ"ע וכו' מל"ט.

מד עינו עֲשִׂיר יִתֵּן גְּרָבָתוֹ וְגַם עָנִי יִתֵּן
גְּרָבָתוֹ וְשָׁקְלוֹ (ולא יתעט חמנו):

מה כנשר כִּיֹּר גְּחוּשָׁרִת שֶׁמֶמְנוּ רֹחֲצִים
כֹּהֲנִים גִּנְשִׁים שִׁירָת דְּפִדְתִּינוּ
(היות ענורה נחכר):

סמים וכו' ועשיית הקטורת והקטרתה, נחשב
מחלוקת, אבל בזה חולקין: לדעת הרמב"ם ז"ל קטורת של שחרית ושל
ערבית נחשב מצוה אחת, ולרמב"ן ז"ל הן שתיים ונורג בזמן הבית לזכרי
כהונה: (כאישון) שנאמר לא תעלו עליו קטורת וזה וכו' ואם עבר והקריב
או זרק על מזבח הזהב, וזולת הקטור' לוק': (עינו) שנאמר זה יורנו כל
וכו' מחצית השקל, ונוהגת בזמן הבית אף במי שעומדים בח"ל ושלא בזמן הבית
אינו חייב אף מי שהוא בארץ רק מצד המנהג: (ננשר) שנאמר ורחצו אהרן
ובניו את ידיהם וכו', ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה, ואם עבר ולא קירש
חייב מיתח בידי שמים, ועבודתו פסולה בין כהן גדול ובין כהן הדיוט:

בועז

דרה מתנור, לטון הסודה: בשולחן דפידתינו, לטון הכחז וסידתו זכאי, ר"ל הסניל:
כהנים נגשים, ר"ל הכהנים המשרתים נמקט:

יכין

מ"ע

יְעִיר (יעיר) שנאמר ועשית אותו שמו מושחת קרש וכו' והוא מצות המושחת על הציבור בזמן הבית: (קנו) שנאמר על בשר אדם לא ייסך, ונהג וכו' ובזמן הזה בכ"מ שימצא השמן, ואם עבר וסך ממנו כוית במויד חייב כרת ובשוגג חטאת קבוע: (על) שנאמר ובמתכונתו לא תעשה, ונהג בכ"מ ובכל זמן בז"ן, אם עבר ועשה במויד לוקה וחייב כרת, ובשוגג חטאת קבוע. (גזול) שנא' ובמתכונתו לא תעשו לכם, ונהג איסור עשיית הקטורת בכ"מ ובכל זמן בז"ן, ואם עבר ועשה במויד חייב כרת, ובשוגג חטאת קבוע: (ירחק) שנאמר וקרא לך ואכלת מובחו, ואם עבר ואכל כל שהוא, או ששתה כל שהוא אפי' טפה של יין נסך לוקה לפי שנאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרס, ולדעת הרמב"ם ז"ל מוציא איסור יין מפסוק ישתי יין נסיכם, ושאר תקרובות ע"א מפסוק ולא ידבק בידך מאומה וכו' והרמב"ן ז"ל ושאר גדולי כתבו שכל תקרובות ע"ז וי"נ נלמד הכל מן פסוק זה של השמר לך וכו' וקרא לך ואכלת מובחו: (יפרש) שנא' בחריש ובקציר תעבות ופי' ז"ל שעל השביעית נאמר: (כנפיו) שנאמר לא תבשל גרי בחלב אמו, ובא פי' שלא לאכול דרך בישול וזמן שלשה פעמים הוא נאמר בתורה יש שני לאוין איסור בישול, ואיסור אכילה והנאה דבר אחד הוא ונוהגת בכ"מ ובז"ן ואם עבר ואכל כוית מובשר וחלב שנתבשל יחד לוקה, ועל הנאה אינו לוקה לפי שאיפשר להנאה בלא מועשה: (יקחהו) שלא לענוש בשבת לחייבי מיתה שנאמר לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, ופי' שלא ישרפו בשבת, ואם עברו בזמן הבית וצוו השופטים להמית בשבת, אין לוקין, ואם שרפוהו בידים, בעדים והתראה נסקלים

בועז

ימושע עם ישרתו כו', ר"ל למשוח נשמן הקולט רוח נשמים הכהנים וכל הכלים אשר ישרתו נהם נהם"ק הנקרא נסיר: קיחת נרדים, ר"ל ליקח נשמים לסוך נהם: קובע נפשו, ר"ל גזול חת נפשו: ערך לשמן, ר"ל מתכונת השמן: גמירה, לשון עטן והקטרה: פדיון רצוצים, ר"ל עזדים לשון גמור ושלל דלואים חסני: חשוד הרג, ר"ל למנוע מלדון דין שדיסה והרג:

שירה לחיים

ל"ח

יְרוּקָח עֲצִים יוֹצִיאוּ רֵיחַ מִשָּׁח
עַם יִשְׂרָאֵל רַחֲמֵינוּ (לסנין לעזרה
(ולעיר):
קִיחַת נְדָרִים וְסִכְתָּם קוֹבֵעַ נִפְשׁוֹ סָב
וְנִכְרְתָה (כל אשר ייסך ממנו):
עֶרְךָ לִשְׁמֵן עֲשׂוּי לְמִשְׁחָה עֲזוּב סָב
לְעִשׂוֹת עֲרֹכוֹ לְעִצְמָה (סן חכרת הנפש
מחמים תמעל):
גְּמִירָה וְהַקְטָרָה זָרָה לֹא יַעֲשֶׂה, סָד
וּבְמַתְכוּנָתוֹ גְּזוּלָה וְעִשְׂוֹה זָרוֹן
לְנִפְשׁוֹ יְכָרֵת וּמַעֲמִיו:
יִמְנַע רֵיחַ חֵלֶב פִּיגוּלִים יִינָם סָה
רְמוֹשׁ חֶסֶם פִּיָּה, יְהִי רַחֲמֵינוּ
חֲרָמֵי פִּסְלִים (סן מקדושתן תהיה
נחף):
יִגִּיעַ פִּרְיוֹן רְצוּצִים שְׁבִיעִית
יִשְׁבִּית פְּעוּלוֹת רְמוֹשׁ שָׁרָה
(תלקור ולחרוש):
כְּבִישׁוּלֵי נְכָרִים פֶּרִי בּוֹשֵׁל וְחֵלֶב סו
כְּאַחַד נִרְבְּשָׁלוֹ פִּי יִחְסוֹם
וְיִשְׁמַר (תלחכלו נפיו):

ויקהל יז מלוא ל"ח חת:

יָחַד יֵזֶם קֹדֶשׁ חֲשׁוֹךְ הָרֶג וְשְׁרִיפָה סו
יָבִיאוּ קָרְבָן חֲטָאת חֲשׁוּפִים
וְרָבִים (חס נשנת דנהו):

נאמר לא תבשל גרי בחלב אמו, ובא פי' שלא לאכול דרך בישול וזמן שלשה פעמים הוא נאמר בתורה יש שני לאוין איסור בישול, ואיסור אכילה והנאה דבר אחד הוא ונוהגת בכ"מ ובז"ן ואם עבר ואכל כוית מובשר וחלב שנתבשל יחד לוקה, ועל הנאה אינו לוקה לפי שאיפשר להנאה בלא מועשה: (יקחהו) שלא לענוש בשבת לחייבי מיתה שנאמר לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, ופי' שלא ישרפו בשבת, ואם עברו בזמן הבית וצוו השופטים להמית בשבת, אין לוקין, ואם שרפוהו בידים, בעדים והתראה נסקלים

שירה לחיים

יכין

ל"ח

מ"ע

ויקרא יט י"ט מ"ג וס' מל"ח:

מח ישאחו יקריב שלם את העולה

וכמשפטו (סנהן ועשה):

עשה למנחה עבודתה, למזבח
ערוך לקומצה עליו להעל:

אברתו אף בשאור רטוש תקרינתו סח
הקטרתו:

ה' קריבו המנחה וכל הקרבנות סח
מנע השבתה ומניעת המלח
(כי לא עשה כחורה וכמלוה):

נ בדר בהקרב דבר דם, במנחת דלי
דלות במלח דנים דמיון ברית
דור דורים (השלמת הנסח ולהתעורר):

נא ינחנו ידועים נבונים חכמים נכשלו
ושגגו יהיה נאכל חלב נאסר
הורו יהיה נקרב חטאת נשרף
ומפרים (יניחו):

נב ואין נאם איש שחאל נכשל ואשם
אין יקריב נקבה (כשה חר שעירה
לכסר עינו ויזקק ואין):

נג עמו ערות מיתה, וכסף עמיתה
מידערה וראיה, ערה מפה
הגירה (ולא תעלימו):

בשוגג חטא קבוע: (ישאחו)
לעשות העולה כמשפטה
שנאמר אם עולה קרבנו:
ונוהג בזמן הבית בזכרי כהנו:
(על) לעשות המנחה, שנא'
ונפש כי תקריב קרבן מנחה,
ושנים עשר מנחות הוהבאות
בפני יוצמן, בציבור ג', והוא
לחם הפנים, עומר בפסח,
שתי הלחם בעצרת, ביחיד
ט' מנחת חוטא, וסוטה.
מנחת חינוך, חביתין, מנח'
סלת, מנחת, מרחשת,
מאפה חנוך והוא ריקים:
(אברתו) שלא להקטיר שאו'
ודבש שנאמר כי כל שאור
וכל דבש לא תקטירו וכו',
ולענין מלקות להרמב"ן
הוא ב' מצות לפי שהם ב'
ענינים, ומ"מ אין לוקין
עליהם אם הקריב כאחד
אלא מלקות א', משא"כ
נא ומבושל דלוקין ב' לרעתו
לפי שיש שם כלל ופרט.
והרמב"ם הוא לאו
שבכללות, ואינו דק מצוה
א' ולא א', ולענין דין מלקות
הוא כנ"ל. (ה') שלא
להשבית מלח מן הקרבן,
כנ"ל שלא תשבית מלח וכו',
וכהן העובר על זה ביטל עשה
ולוקה על הלאו ולא תשבית

ויש כאן מעשה שמקריב בשר הטפל שהוחזר עליו: (בדר) להקריב מלח על הקרבן
כמ"ש על כל קרבן קריב מלח: (ינחנו) שיקריבו ב' ד קרבן על שגגת הוראה
כמ"ש ואם כל ישראל ישנו ונעלם דבר וכו', ונוהגת בזמן סנהדרי גדולה: (ואין)
להקריב קרבן חטאת על השוגג כמ"ש ואם נפש אחת חטא בשגגה וכו' ונוהגת
בזמן הבית בזמן: וכל שזדונו כרת, חייב על שגגתו חטאת קבועה, חוץ שלשה
אע"פ שיש בזדונם כרת, אין בשגגתם חטאת, ואלו הן: פסח, ומלה ומגדף, וחיוץ
מטמא שאכל את הקדש, או נכנס למקדש שעל שגגתו מביא עולה ויורד, אע"פ
שזדונם כרת. וארבעים ושלש עבירות הן שעל שגגתן חטאת קבוע, ונוהגת בזמן
הבית בזמן והעובר ולא הביא קרבנו ביטל עשה: (עמו) להעיד עדותו בב"ד,
כמ"ש והוא עד או דאח או ידע וכו', ובדיני ממון אינו חייב להעיד, אלא אם תבעו
בעל דבר או ב"ד להעיד, משא"כ בשאר איסורין שראה דבר איסור אז בעדות

בועז

בהקרבת, ר"ל הן נקדנן ועלי חיים הן נמנחה, דינס נמנח ימנחו: חכמים נכשלו, ר"ל חס
ויסיו נ"ך נכסלים:

יכין

מ"ע

נפשות חייב לבוא מעצמו להגיד כדאי לאפרושי מואיסור, ולבער הרע ונהגת בכ"מ ובכ"ז באנשים ולא בנשים, ואם עבר, ביטל עשה, ואם נשבע שא"י חייב להביא קרבן עולה ויזר, והוא א' משלשה קדבנות הבאים בין על שונג בין על מויד: (אל) להקריב עולה ויזר, כמ"ש ונשש כי תחטא ושמעה קול אלה וכו' והביא את אשמו, וארבעה הם בזה הקרבן, טומאת מקדש, וקדשיו, ושבוית העדות, וביטוי: ונהגת ביו"ן, חוץ משבועת העדות: (נכר) שלא להבדיל הראש בחטאת העוף כמ"ש ומלאך את ראשו וכו' ולא יבדיל, ונהגת בכחנים ובכל אדם שמי שחבדיל בחטאת העוף לוקה: (ירכבהו) שלא להשים שמן במנחת חוטא, כמ"ש ולא ישים עליו שמן, שרשה ידוע ומושל, וכהן שעברונתן שמן לוקה: (על) שלא ליתן עליו לבונה, כמ"ש לא יתן עליה לבונה וחייב על השמן בפני עצמו, ועל הרבונה בפ"ע: (במותי) לשלם הכיועל בקדשים חומש וקרבן, כמה שכתוב

נדר

נכר

על

נה במותי

נו ארץ

נז ויאכל

נח חנוכה

נט שרי

שירה לחיים

ל"ח

אֲרַבְעָה לְקָרְבָן אֶחָד לְהִשּׁוּר
אִם לְעוֹלָה אוֹ לְיֹזֶר (טומאת מקדש

וקדשיו ונשיו ושמיעת קולת האל):

בְּמִלְכַת בְּפֶרֶת רָשׁ בְּמִנְעַת בְּרִיתָהּ ע
רָאשׁוֹ (כי נזה הוא חסודר ויזכר):

יִרְכַּבְהוּ יִמְנַע רַב בּוֹכָה בְּמִנְחוֹת יִתְנַבְּהוּ עֵא
בְּמִנְחַת הַחוּטָא וְהַאֲשִׁימָהוּ:

עֹזֹב לְבוֹנָה עֲלִיו לִיתֵן (על המונח עב
לעל):

בְּקִרְשֵׁים מְעַל וְאָכַל תְּשִׁלּוּמֵי
יְשֵׁלֶם בְּחֻטָּא מְשִׁנְגָה וְחוּמָשׁ

תְּשִׁלּוּמֵי יוֹסִיף (כנזים ה' חל חמית):

אֵין רְשָׁעָתוֹ צִלּוּלָהּ, אֲשֶׁם רַצְיָה
צִרְיָה (כסמיתו ייזן):

וְאֶשֶׁר יִמְצָא אֶבֶדָהּ, בִּיחֹשׁ
לְעִמִּיתוֹ וְשָׁקֵר יִשְׁבַּע אוֹ בִּיחֹשׁ

לְפָקְדוֹנוֹ וְאֶשְׁמוֹ יִכִּיר אֵין כּוֹלֶם
לְהַשִּׁיב (תכל וכל):

תַּעֲתוּעוֹ נִרְהָק וְיִכּוֹפֵר בְּאֵיל
תָּמִים (ועל ה' עזירות חסם ודחיקתה):

צוֹ יֵשׁ ט' מ"ע וע' ל"ח:

שָׂאוֹ דְּשֵׁן יוֹרֵם שְׁפָרָה דְּרוּמֵי
יִנְחָהוּ (חלל המונח לכבוד חל שדי):

נפש כי תמועל וכו' ואת אשר חטא מן הקדש ישלם וחמשתיו יוסף עליו, ונהגת ביו"ן ואם אכל או נהנה בעשיית מעשה מן ההקדש בשוה פרוטה, במויד לוקה, ומשלם הקרן בלבד, ואזהרתו מולא תוכל לאכול בשעריך, בשונג מוסיף חומש וקרבן: (ארץ) להקריב אשם תלוי כמ"ש ונפש כי תחטא וכו' ולא ידע ואשם וכו', ונהגת ביו"ן והעובר ולא הקריב על ספק חטאו ביטל עשה: (ויאכל) להשיב את הגזילה, כמ"ש והשיב את הגזילה אשר גזל, ואם גזל ולא השיב עובר בעשה, מלבד הלאו שעבר בשעת גזילה: (תנובת) להקריב חוטא אשם ודאי, כמ"ש ואת אשמו יביא לר', וחמשה אשמות הם, גזילות, מעילות, שפחה חרופה, נזיר, מצורע, וג' מהם באין על השונג ומויד והם גזילות, ונויר, ושפחה חרופה, ואשם מעילות אינו אלא בשונג ולא במויד, ואשם מצורע אין נופל בו לשון שונג או מויד: (שרי) להרים את הדשן בכל יום, כמ"ש והרים את הדשן,

בועז

ארבעה, ר"ל ד' הם נקרבן עולה ויזר: נמלקת, ר"ל קטחת ועוף שנה גדלות לכסיה: נכונע, ר"ל לא ינזיל: ימנע רבוכה, ר"ל לא יערננו גסמן כסחרי מנחות: אין רשעתו צלולה, ר"ל כשלח ידע צניבור אז חסם חליו לנזות לזיק: שאו דשן, ר"ל לשחת חל הדשן ולהניחו על ספת דרומי:

שירה לחיים

יבין יא

לִּי

מזע

ס וינקחו וּבְמִזְבַּח יְהוָה גִּעְרָה קָיוֹם הָאֵשׁ
וּבְבוֹקֵר (תמיד יערינוסו):

דבש ד' ליקתו ב' לי ש' ביתה (כי חסו נחש עב
הטעמי ונחשו ויחש):

סא מסלע מ'מנחת סולת להאביל עזרה
מקומץ סולת לבהנים עזברים
(וקודש על ילע):

ושמן ואין שירה מחמין נאצת (חור) עד
יתר תקוע נמקוס נלחן):

סב מחלמיש מנחת חביהוין לכהן משוח
יחלקנה שלמה (ערב ונקר ולא ימיל):

צור צ' מותה וכליל ר' קוחה צ' רוקח עה
ו מאכילה ר' טושה (רק העלות על הכור):

סג חמאת חמאת מקומה אשר תשחט
תורה מקומה אל תנח (וכל
משפטים שנאמר בתורה הזאת) :

בקר
בְּקֻשֵׁי קְדָשִׁים רְטוּשׁ בְּאַכִּילַת עוֹ
קְדָשִׁיהֶם יָקָ בְּמָקוֹם קְדוֹשׁ
רְקָחָם (חֲכָל אֲשֶׁר יוֹצֵא מִדֶּמֶת אֵל הַיִּבְלָה
(נֶהֱרָ):

סד וחלב וְלִמְיֵים חֹזֶק לְאַשֵׁם בְּהִקְרְבוֹ
וּבִמְקוֹם חֲטָאת לְשִׁחְטוֹ בַּצֶּמֶן
וְכָל חֶלְבֹּו לְהִקְטִיר בְּמִזְבֵּחַ (כו)
״שִׁחְטוּ וַיִּחַנֵּךְ וַיִּשְׁלַח״ :

סח צאן צאן אם נקרב ציווי או נרבה
צאצא אהרן נגשים (נאקרינו מן
הנזן):

[illegible]

בוועז

(כי אשר), ר"ל אש העצמי שלו תלוי בנאותו או חסרונו זאת המונח עין ס' החינוך: (וקודם אל ילע), ר"ל לא יסחית לסון הכבוד מוקד אדם וילע קודם: צמורת, ר"ל להלחמה ולהחליטה כולם על המונח: חזק, ר"ל כחם לביות מקום שחיתתם נסמן:

יכין

מ"ע

בעצרת, וג' של שלמי יחיד, א' שלמי חגיגה ושמוחה, וב' שלמי חודה הבא בגיר או גרבה עם לחם חודה, והג' שלמי נזיר ונוהג בזכרי כהונה, ואם עבר ושינה את סדרן ביטל עשה, נולבר שיש צר שהקרבן פסול: (עם) שלא להותיר קרשים אחר זמנו, כמו שנגמור לא רותירו ממנו עד בוקר. (חלב) לשרוף את הנותר כמו שנאמר והנותר מבשר הובח וכו' באש ישרף, וכהן שעבר ולא שרף הנותר בטל עשה, ועבר על לאו דלא תותירו אבל אין לוקין עליו לפי שאין בו מעשה: (כרים) שלא לאכול פיגול כמ"ש ואם האכל וכו' והנפש האוכלת ממנו עונ' חשא, ונוהג איסורו בזהב בוז' ואפי' ישראל אם אכל מימנו כזית במוזר חייב כרת ובשונג חייב חטאת קבוע: (ואילים) שלא לאכול קרשים שנטמאו, כמ"ש והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל: ונוהג בוז' אם עבר ואכל כזית במוזר מבשר קדש שנטמא לוקה: (בני) לשרוף את הקרשים שנטמאו כמ"ש והבשר וכו' לא יאכל באש ישרף, ונוהגת שריפת הקרשים, חטעונים שריפה במקדש, ומוטלת על הכהנים, והנשרפים בכל העיר כגון קרשי קלים מוטלת על הבעלים, ואם עבר ולא שרף בשר טמא או נותר בטל עשה זו: (בשן) שלא לאכול חלב, כמ"ש כל חלב שור וכו' לא האכלו, ונוהג בכ"ז ובכ"ז בוז', אם עבר ואכל כזית חלב במוזר לוקה, ובשונג חטאת קבוע: (ועזורים) שלא לאכול דם כמ"ש וכל דם לא האכלו, ונוהג בכ"ז ובכל זמן בוז' ואם אכל כזית דם הנפש, במוזר חייב כרת, ובשונג חטאת קבוע, ואם אכל כזית מים האיברים, במוזר לוקה בשונג פטור: (עם) שלא ליכנס למקדש מגודל שער, שנאמר ראשיכם אל תפדעו, הכהן שנכנס למקדש פרוע ראש ועבר שם חייב מיתה ביד שמים ואם לא עבר עבר על לאו ולוקה, אבל אינו במיתה ולרמב"ן ז"ל אינו מדאורייתא שלא יכנס למקדש בלא עבודה רק מעלה מדבריהם: (חלב) שלא ליכנס בו קרועי בגדים כמ"ש ובגדיכם לא תפרומו וכהן שעבר בפרוע

שירה לחיים

ל"ח

עשה מ' שמרת ע' זיכה מ' חודה עז ע' מ' חר (רק ניוס קדנו יחבל ויוטעם): חייב ל' שרף ב' ה' חר ח' ל' זמנו ב' שר (ל' יחי' נחם ונעלז): כ' ריתר' ר' שרע י' אכל מ' פיגול עה (ונבירה סה סדנים חמורים): וק' רשים א' שר י' טמא לא י' אכל מ' הם (ל' יטחא נבועלים): ב' שר נ' טמא י' שרף (ונבס נבסחלי וכהני): כ' חלב של נ' אכלין ב' אכילה של פ נ' מנע (פ' ח' ח' יעשן): ועתורים ו' מיני עופות תורים ו' בהמות פא ד' קם י' מנע מ' לאכול (ועונס כרת לחמורים): שמיני י' ו' ת"ע וי"ח מל"ח: ע' לוח מ' קדש ע' מ' חלפות פב ע' דפותר מ' ראשו ע' מ' כהן ע' ו' שו מ' לקות ע' ש' מ' לאכתו ע' ו' שו מ' יתה (כי לא כשר הדג ולא יונס): ח' שוף ל' עבוד ב' פרומים (ני זכו נחם ונעלז):

בועז

עשה משמרת ע' זיכה, ר"ל למחר טלח להניח חלמנוז נסר חודס וכו': (ונעלז), ל' ציון ועליון: בחלב של נאכלין, ר"ל חלב סור וס: מחלפות עופות, ר"ל סעדות ומחלפות דאשי מנוליס ועודסות: חשוך, ר"ל למנוע ח"ע: פרומים, ר"ל קרועים:

שירה לחיים

יב יכין

כליות כהן לא יצא ועבודתו תעזב (כי פד
עבודת פד המלך לו רחיוות):
חטה תשוד טועם הין חזות טהרת פה
תמקדש חילול טוב ההוראה
(כי טמא יטה):
סח ודם וסימנים דרוש מבהמות וראה
דרד מטהרתן (למחל חס):
ענב עינך נתון בחור עקבותיו נודע פו
בפרסות עקב נערר בגרה
עולמים נאסר באכילה (כי הוא
כמו גורד ונודע):
סט תשתה תזרת שמים תוד המים
תברק שנים תאכל הגרה
תראה שהקשקשת תחת הסמיר
(חז תאכל חומה):
חמר תשוד מרגים רומשים חסרים פו
מסימנים ראויים (למחל חסמ):
ועבר חייב מלקות לבר ולא מיתה, ואם הורה והוא שחוי בין כהן בין ישראל, עובר על
לאו בין שחוי מן היין א' משארי משקים המשכרים, ולהרמב"ן ז"ל אין מן התורה
אלא שלא יעבור שחוי, אבל הכניסה בלא עבודה, היא מדרבנן: (ודם) לברוק
בסימני חיה ובהמה, כמה שכתוב זאת החיה אשר תאכלו וכו' וזהו לדעת
הרמב"ם ז"ל שהצוואה בבדיקה היא מחמת האיסור מלאכול טמאים, לזאת
הבדיקה בסימנים היא מצוה אחרת, ובדיקת עופות, ודגים, וחגבים ג"כ כל א'
וא' מצוה אחרת, אבל הרמב"ן ז"ל אינו חושב אלו ארבע בדיקות למצוה כלל,
כי אחר שאסרה התורה קצת מהן, מהראוי ומהחיוב הוא להודיענו הימנו
הטהורים, להפרישנו מן האיסור, ונוהג בכ"מ ובכל זמן בו"ן ואם לא בדק אלא
שראה סימן אחר, ואכל, אע"פ שנמצא אח"כ שטהורה היא מ"מ ביטל עשה
זו של בדיקת הסימנים: (ענב) שלא לאכול חיה ובהמה טמאה, כמ"ש את זה לא
תאכלו וכו' את הגמל וכו' ונוהג בכ"מ ובכ"ז בו"ן ואם אכל כזית או שחה רביעית
נוחלבה במוזר לוקה, ובשוגג פטור, ובשר אדם או שחה חלבו, אין לוקין עליו,
אבל הוא בעשה לדעת הרמב"ם ז"ל שנאמר זאת החיה אשר תאכלו, מכלל שכל
שחוי מאלו לא תאכלו, ולא הבא מכלל עשה עשה. ולדעת הרמב"ן ז"ל אפי' עשה
אין בו ומכ"ש דם מהלכי שמים אפי' מצית פרישה אין בו, ומ"מ בשר ישראל מות
אסור בהנאה: (תשתה) לברוק סימני דגים, וזהו לדעת הרמב"ם ז"ל, אבל
הרמב"ן ז"ל אינו מונה זה במנין המצוות וכנ"ל, ונוהגת בכ"מ ובבו"ן, ואם לא
בדק יפה אע"פ שנמצא אח"כ כשר, בטל עשה: (חמר) שלא לאכול דג טמא,
שנאמר מבשרם לא תאכלו וכו' ונוהג בכ"מ ובבו"ן, ואם אכל כזית במוזר לוקה,

בועז

טיעם היין, ר"ל שחוי ויין חין לצוה למקדש ולא להורות טמא יטה חת היין: עקב נערר בגרה,
ר"ל מחמת העדר וחסרון מעלה גרים ורבי הוא כמו גנז שגונז דעת הנכריות: חשוד, ר"ל למנוע ח"ע:

יכין

מע

וישמן

ובשונג פטור: (וישמן) שלא לאכול עוף טמא, שנאמר ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו וכו' ונוהג בכ"מ ובכ"ז בור"ן ואם אכל כזית במזיד לוקה ובשונג פטור: (ישרון) לברוק בסימני הנביא שנאמר אשר לוכרעים ממעל לדגלו וכו', ונוהג בכ"מ ובכ"ז בור"ן, ואם לא ברק ביטל עשה לדעת הרמב"ם ז"ל, והרמב"ם ז"ל חולק על זה כנ"ל: (ויבעט) להיות שמונה שרצים טמאים ומטמאים, שנא' וזה לכם הטמא בשרץ השרץ וכו', החולר והעכבר וכו', ונוהג בכ"מ ובכ"ז בור"ן לענין שאם נטמא בשרצים נקרא טמא, ולדבר הרמב"ם ז"ל אין לחשוב במנין המצות לכל דיני הטומאות, להיות שהש"י מנענו מהיות טמאי, מהראוי להודיע מאיו דברים הוא נטמא ולזה אין למנות למצו בפני עצמן: (ושמנת) לשמור

ע ישרון

עא ובעט

עב שמנת

עג עבית

כשית

ויטש

אלוה

שירה לחיים

ל"ח

פח

ועופות ידועים שקצם מאוכל פח
נפח (יכ"ד מפורסם נטון):

יש שמונה ידועים ונחגבים נקראו
(יכ"ד טעירין):

ושמונה יש בשיעור עדשה
ממאים (ומלטרפין מזה מעט וזהו מעט):

שמונה מאוכל נטמא תבשילה
שעליו מים גיתן תחלה (היה
הנחתה):

עית בנבילה יגע תטמאה עד
ביאת יום תמים (עד ערנית):

כל שרצים ישריצם תבל בשמונה פח
שרצים יהיו תועבה כל שאכול
יאכלנו תלקהו (בשיעור כזית):

ובפירות יהיו טבועים שרצים צ
ובמחומר ימנע טעמית שיקוצהם
(ומלכלס תיטוס):

אסור לשרצים ורמש המים צא
(במורה וכתמים):

מטומאת אוכלין ומשקין שנא' מכל האוכל אשר יבוא עליו מים ונוהג בכ"מ ובכ"ז בור"ן, ועכשיו בעוה"ב דיני הטומאות נעלם שאין לנו מחדש וקדשים: ואם רוצה להתנהג בקדושה בזה ראוי להתנהג, והרמב"ם ז"ל חולק על זה כנ"ל: (עבית) להיות הנבילה טמאה ומטמאה שנא' וכי ימות מן הבהמה וכו' וזאת המצוה היא כלומר להיות טמא בזה המין כשקרב עליו ואז לא יאכל קדש ושאר דיניו, וזה לדעת הרמב"ם ז"ל: (כשית) שלא לאכול שרץ הארץ שנא' וכל השרץ השרץ על הארץ וכו' וחלוקים משמונה שרצים האמורים בתורה שח' שרצים שיעורן בכערש' כטומאתו, ושיעור שרצים אחר' בכזית, ונוהג בכ"מ ובכ"ז בור"ן ואם אכל כערשי מח' שרצים או כזית מחולעים שבארץ, במזיד לוקה, ובשונג פטור: (ויטש) שלא לאכול חולעים הגדלים במחומר, שנאמר לכל השרץ השרץ על הארץ, ונוהגת בכ"מ ובכ"ז בור"ן, ואם אכל במזיד בריה קטנה שלימה בין חיה בין מתה, אפי' היא פחותה מכחורל, בין שנולדה מזכר ונקיבה, או מן העיפוש לוקה אבל אם חסר אפי' רגל א' אינו לוקה עד שיאכל כזית: (אלוה) שלא לאכול משרץ חמים, שנאמר אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ, והם בריות קטנות דקות השטות במים וזה הלאו מיוחד להם, מלבד הלאו המיוחד לדג טמא, כי אין אלו בכלל דגים כלל, רק מין אחד בפני עצמו, וזהו דעת הרמב"ם ז"ל והרמב"ם ז"ל חולק עליו וצומ' שזה הלאו איננו לאו מיוחד על שום שרץ אלא שהוא מהלאין

בועז

שמור מאוכל, לטון מקיר ר"ל לשמור ח"ע מחולל חשך נטמא מחמת סהכוכב לסומא מחמת מים שניתן עליו תחילה: טבועים, ר"ל גדלים וטבועים נחוצים: (תיטוס), לזון עונת כמו לח יקוט ד' חת עמו:

שירח לחיים

יבין

לית

מע

עשחו עזוב שרץ המעופש ומתהנה צב
(ולא תחלוסו):

תזריע יש ה' תע וז' לית:

עד וינבל ואשה יולדת גטמאת בטומאת
לידה ואם ילדה גקיבה בכפלים
לזכר (תנחם מרנל):

צור צבארה וזמן ריחוקה צרורה
ומקדשים רחקה (ולא תנחם למקדש
זור):

עה ישעתו יובא ש' עולה תזר וינה גיע
שעה ית תשלומה ומלואתה.
עו יקנאחו יראה קיבוץ נגעי אל הכהן
(ויטהר) (חו יעמלסו):

בזרים בנתק זקן ראש ימנע מלגלח צד
(רק סניז סיות הסטיון ניכרס):

עז בתועבת בגריו תפרום ושער עליה בראשו
תגלח (לחלות רעמוצקל סחור מחייו):

שלימה, שיעורו למלכות כוית וכו' גם חצי שיעור אסיר מראורייתא אלא שאין
לוקין עליו: (עשהו) שלא לאכול שרצים המעופשים שנאמר ולא תטמאו וכו' בכל
השרץ הרומש וכו' ונוהגת בכ"מ ובכ"ז בור' ואם אכל בריח שלימה, או כוית אם
אינה שלימה לוקה: (וינבל) לשמא היולדת, שנאמר אשה כי חוריע וכו' ונוהגת
בכל מקום ובכ"ז, ואם בא עליה בתוך חומן או אחר חומן כל זמן שלא טבלה ביטל
מ"ע זוגעם עבר על לאו דנדה, וחייב כרת, ובשוגג טמאת קבוע: (צור) שלא לאכול
טמא מן הקרשים שנאמר בכל קרש לא תגע ופי' חו'ל אוהרה לאוכל במס' מכות,
ונוהג בור' ואם אכל כוית בשר קדש בעודנו טמא, במוזר קורס עיטבול חייב כרת,
בשוגג קרבן עולה ויורד, ואחר שטבל ולא העריב שמשו, לוקה, ואינו חייב כרת,
ואם היה טמא בטומאת של דבריהם אינו לוקה אלא מכות מדרות: (ישעתו)
להקריב היולדת קרבן, שנאמר ובמלאות ימי טהרה וכו' ואם לא הביאה בטלה עשה,
ואסורה לאכול בקדשים: (ויקאהו) לטמא מצורע שנאמר אדם כי יהיה בעור
בשרו וכו' שרשה להאמין שכל חליו הוא בהשגחה פרטית: ועל הרוב בא על לה' צד
ונוהג בור' בכל זמן שכתנים בקיאים רואים אותן, ומי שלא התנהג עפי' התורה
ותלה הדבר במקרה ביטל עשה. והרמב"ן ז"ל חולק על זה, ועל כל דיני הטומאות
שאינן בכלל המצות: (בזרים) שלא לגלח שער הנתק, שנאמר ואת הנתק לא יגלח,
ונוהג בכ"מ ובכל זמן בור' ואם עבר וגלח את הנתק לוקה: (בתועבת) להתנהג
המצורע כמשפטו שנאמר בגריו יהיו פרומים וכו', ל' ספרא כל המטמאין אר
האדם מנין ת"ל טמא טמא יקרא, שרשה, ליקח דמיון בנפשו בהרחקתו שמחמת

בועז

בכפלים לזכר, ר"ל ימי טוהחתם וטהרתם הוא שני פעמים כמו חסל זכר: צבאה, ר"ל זמנה
כמו הלח נחל לחנוט, זמן טוהחתם לזכור חותם ולהנחיקם מחכילת קדשים: בנתק זקן
ראש, ר"ל מקום שער הן זקן והן של ראש נקדח נמק:

יבין

שירת לחיים

ל"ת

מ"ע

עַתָּה יִכְעִיסְהוּ יִטְמָא כָּל־י עֹזֵר יִרְאֶה סִימָנִי
חֲנֻנֶּה וְצָרְעָתוֹ (וכל נגד לחייהו):

מצורע יט י"א ת"ע:

עַתָּה יִכְעִיסְהוּ יִטְמָא כָּל־י עֹזֵר יִרְאֶה סִימָנִי
(והפסוק החי ושלחו):

לְשָׁדִים לַעֲתָ לְשִׁימָזֵר דִּינוֹ יִגְלַח מִצֹּרַע
(חת כל שעור וגם כינוס נגדים):

לְהַקְרוֹת אֶסְפָּה לְמִים אֲדִירִים
לְהַטְבִּיל אֶתֶם לְבָלִים אִזּוֹ לְטוֹמְאָת
אֶתֶם (נמקד חרזים סהח חלח):

אֶשֶׁם לְקָרְבָן חֲמֻצָרַע אֶף
לְהַקְרִיב חֲטָאָת (והעולה):

אֶף לְנִגְעֵי הַבְּתִיּוֹת יַעֲשֶׂה
מִשְׁפָּטָם (תהו ענין מופת לעס חסונים):
לְיִזְבָּחֵהוּ אִזּוֹ לְמִשְׁכָּבוֹ אֶסְדֹר לִינֶע
אֶף לְטָמֵא אֶתֶם (כי נטומאחו חרזם
חילח):

פַּת יָדְעוּם יִקְרִיב דֹּרוֹן עֲזֹלָה וְחֲטָאָת
מִתְזָרִים (על רוע מספסיו על ידעוּם):

פֹּה הַדְּשִׁים חִישָׁב דְּבַר שֵׁת יִצְחָק מִזֶּרַעוֹ
חֲוָצָה דְּרָף לְשִׁיבָה יִטְמָא מִזָּה
(ואת עלמו יחסיס):

מחייב בזה אם רוצה להיות בטומאתו, אלא בזמן המקדש או ביטל עשה מלבר החיוב
באכלו קדש בטומאה או נכנס למקדש: (אלה) להקריב המצורע קרבן שנאמר וביום
השמיני יקח שני כבשים וכו' ור' מחסרי כפרה הן מצורע, זב, וזבה, ויולדת.
ונוהג בזמן הבית בזה וכו' ואם עבר ולא הקריב בטל עשה: (אלהים) לטמא בית המנוגע
שנאמר וזא אשר לו הבית וכו' ונוהג בבית של זכר או נקיבה בארץ ובכל זמן שיש
כהנים ראויים לרבר הזה, והעובר בטל עשה: (לא) מצות טומאת הזב שנא' וזאת
תהיה טומאתי ביום וכו' ונוהג בכ"מ ובכ"ז ובזמן הבית נוהג לענין קרבן ואם אכל
קדש או נכנס למקדש קידם שיטהר ביטל עשה, מלבר וזעונש שיש עליו כנ"ל:
(יעוּם) להקריב הזב קרבן שנאמר וביום השמיני יקח שתי הורים, ואם לא הקריב
בטל עשה, והוא מחוסר כפרה: (חדשים) להיות שכבת זרע טמא שנאמר ואיש כי
חצא ממנו שכבת זרע, ונוהג בכ"מ ובכל זמן, ועכשיו בטלוח חכמים לטבילות

בועז

(ענין מופת), ר"ל שהי"ת עשה זה כדי לנלות ממוגים של חמוכים: (על רוע מספסיו), ר"ל
סניגס נחלו על רוע מעלליו: חשב דבר שח, לטון ערוס כמו חסופי סת וזמז נח לידו הולחת
זרע לנעלה:

מ"ע פז מקרב מרס קיביון ר' חם ב' צאת מ'האשה ל"ת שירה לחיים יכין יד

אבל בעל נפש יחוש לזה
אף גס חיוס; (מקרב) להיות
הנידה טמאה וסטמאה,
שנאמר וכל הניגע בה יטמא
עד הערב, ונוהג בנ"מ ובכל
זמנו והעובר ביטל עשה, מלבד
העונש שיש בה: (באו)
להיות הויבה טמאה שנאמר
ואשה כיתוב זוב דמה ימים
רבים, וי"א ימים שבין נדה
לנדה ניהג דיני זיבה, והעובר
על זה וניקל בטימא' הויבה,
ביטל עשה, מלבד עונש
הלאו שבה: (לא) להקריב
הזבה קרבן, שנא' ואם טהר'
מזובה וכו' ונוהגת בזמן הב',
ואם לא הקריבה, ביטלה עש',
והיא מחוסר' כפר': (שערוס)
שלא יבואו הכהנים בכל עת
אל המקדש, שנאמר ואל
יבוא בכל עת אל הקדש,
ולדעת הרמב"ם ז"ל אינו
חייב מיתה אלא על קדש
קדשים, ועל שאר קבירת
בלאו, דהיינו אם כה"ג או
כהן הריט נכנס להיכל שלא
לצורך העבודה, אף אם נכנס
להשתחוות לוקה, ולדעת
הרמב"ם ז"ל כל שנכנס
להשתחוות אינו במלקות
כלל, ואיסור רואל יבוא וכו'

ק. רוקה ר' טוש ב' נדתה (ומטמא עד
הערב):
ב' יוכה א' רוקה וקצרה ב' כלורת
א' זרחה ונדתה ב' משכבה א' סור
ו' ב' ניעתה (וכל הניגע בה היה מטמא):
ל' טהרת א' שרה ל' זבתה א' ז'
ד' הקריב א' שרה (סמי תורין ונ' כחש
ימי סהרה ימולח):

פח באו
פט לא

אחרי מות יס נ' מ"ע וכו' ל"ת:

שערוס ש' מזר ע' קבורת ב' גליה ו' הלוקח צה
מ' המקדש (כי הוא מקום יושן מרוס):
צ' אבותיכם אחת ב' שנה תזכו י' בוא כ' הן
מ' שיח (נסר וכו' לזכותיכם):
צור צ' אן ו' הוקדשו ר' ק' חתם צ' ליתם
ו' ב' מות ר' טוש (כך נמקס חסר ינחר
הזר):
צא ילדך י' שופך ל' עוף ד' מו ב' סהר (וכל חסר
חזר במדין):
תשי ת' רחיק ש' רירות י' צרף ת' מאס צו
ש' ג' י' פיות (וסוס קריות חל תעטי
סן תעטוי):

צ
צור
צא ילדך
תשי

הוא בביאה ריקנית לגמרי, ונוהגת בזמן הבית, וחז"ל דרשו קרושתו אף כשהם
שוממין: (אבותיכם) להיות מעשה יוח"כ ע"י כה"ג, שנאמר בזאת יבא אהרן
ונוהג מצוה זו בזמן הבית, ועתה בעו"ה ונשלמה פרים שפתינו: (צור) שלא
לשחוט קדשים חוץ לעזרה שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו וכו' ונוהג
בכ"מ ובכל זמן, ואם שחט בזמן היה קדשים בחוץ במזיד הייב כרת, אעפ"י שלא
העלה, ובשוגג בזמן הבית חייב חטאת: (ילדך) לכסית דם חיה ועוף, שנאמר
ושפך את דמו ונסהו בעפר ונוהג בכ"מ ובכ"ז ביו"ן, ואם לא כיסה, ביטל עשה:
(תשי) שלא לגלות ערוה ואפי' בלא ביאה כגון היבוק ונישוק, שנאמר איש וכו'
אל כל שאר בשר לא תקרבו וכו', ונוהג איסור זה בכ"מ ובכ"ז ואף נקבות אסורות
להרהר אחר איש זולת בעליהן, ואם עבר וקרב אל' קירוב בשר, במזיד
ובהתראה לוקה, ועל שחוק וקלות ראש, מכת מודות, והרמב"ם ז"ל לא
כנה הלאו דקריבה במנין הלאוין, כי אין בקריבה לאו, אלא בגלוי דוקא:

בועז

בזיבה ארוכה, ר"ל זנה גדולה מ' ימים חו קטנה משני ימים: בכלות אורחה, ר"ל חזר ז' ימי
נידח סס י"ח ימי זיבה: ר' ק' חתם צ' ליתם, ר"ל סלח להעלות ולקח ולגלות קדשים נצמות:
חמאס שרי, ר"ל למאס חינוק ונישוק בין סדי האס ללון:

שירה לחיים

יבין

מיע

ל"ת

ותשכח ומאביך תרחיק שְׁכַבְתָּהּ כִּי צַח
חִלְלָתוֹ (ועל משכנך צו צחלולך חוכה):

אל אסור לענות אמה לגלות (כי צט
חשני הארץ עשו חטונות כהל):

מחללך מנע חיבתך לנשואך לאביך ק
באמה (כנודם צלון לא יומר צללך):

ורא ובעינה תועב ריכוס אחרך קא
מלגלות ערותה (חט ה' חליהך תיחא)

ה' תעב תבת וכן הולירה (כי כלז קב
חינו טוה):

וינאץ וכתה ילדה נקיבה אסור צלחתה קג
(לגלות עדים חט ה' לא תנחך):

מכעס מבתך במכל עריות סור (וסס ה' קד
לא תעס):

בניו בנשואין נולדה ילדה ולאביך קח
בעולתה במנע יחודה חיבורה
(פן להכרית יסא ה' חליך סניו):

ובנתיו ולקנה כת נולדה תרחיק יחודה קו
חיבורה (למען חניך וחודותיו):

אחותך וכו' מולדת בית וכו', ונוהג בכ"מ ובכ"ו, ואם שכב עם אחותו במזיד, חייב כרת לבר אף אם היה בעדים והתראה. ובשונו חטאת, ואם הוא בת נשואת אביו ב' חטאות ובאומות אין איסור עליהם אלא אחת מן האם בלבר, ואין בהם דין שניות, ואשת אם אין בהם אלא ע"י בעולה, ולא ע"י קידושין, ואוהרן זהו מיתתו, ואינם צריכים התראה אלא שני עדים, והוראת פיהו ועונש מיתה, כשהם תחת ידינו אף בשונו: (ה') שלא לגלות ערות בת הבן כמ"ש ערות בת בנך לא תגלה, ואם עבר ושכב, במזיד ויש עדים חייב שריפה, ובלא עדים כרת, ובשונו חטאת קבוע, ועל השניות מכת מדרות: (וינאץ) שלא לגלות ערות בת הבת כמ"ש את בת בתך לא תגלה, דינה כדן בת הבן: (מכעס) שלא לגלות ערות הבת, ולמדרוהו בק"ו וג"ש, דאי מק"ו גירא, אין עונשין מן הדין ונוהג בכ"מ ובכ"ו ואם שכב עם בתו מאנוסתו במזיד ועדים בשריפה, בלא עדים כרת ובשונו חטאת, ובבתו מנשואתו חייב שתי חטאות, אחת משום בתו, ואחת משום ערות אשה ובתה לא תקח ואין קיחה אלא ע"י נשואין: (בניו) שלא לגלות ערות בת אשת אביו, והיא אחותו, כמ"ש ערות בת אשת אביך לא תגלה, ונוהג בכ"מ ובכ"ו, ואם שכב עם אחותו מנשואת אביו, במזיד חייב כרת ובשונו חייב שני חטאות כנ"ל: (ובנתיו) שלא לבוא על אחות האב שנאמר ערות אחות אביך לא תגלה, ופי' חו"ל בין שהיא אחותו מן האב או מן האם, ובין אחותו מן הונו, ונוהג בכ"מ ובכ"ו ואם שכב עמה,

בועז

ומאביך תרחיק, ר"ל משכנך זכר של חניו: ריכוס אחיתך, ר"ל חינוך כמו ויכסי:

טו	יבין	שירה לחיים	מ"ע
במויד חייב כרת, ובשונג חטאת קבוע: (ויאמר) שלא לגלות ערות אחות אס כמ"ש ער' אחי אמך לא תגל' ודינ' כמו אחות אב: (אסתירה) שלא לבוא על אחי האב, ובין שהוא אחי מן האב או מן האם ואף מן הזנות, כמ"ש ערות אחי אביך לא תגלה, וזהו נוסף על לאו דמשכב זכר, ונוהג בכ"מ ובכ"ז ואם שכב עם אחי אביו, אס שניתם מזירים ובתרא', שניתם נסקלים, ואם אין עדים שניתם בכרת, ובשונג חייב השוכב שני חטאות וכן"ל והנשכב חייב חטאת אחת: (פני) שלא לבוא על אשת אחי האב, כמ"ש אל אשתו לא תקרב דורוך היא, ואף אס נתקדשה לדורו בלא נשואין, ואף אס גידשה, או לאחר מיתתו, ונוהג בכ"מ ובכ"ז ואם שכב עמו בחי' דורו, במויד יש עדים מיתת שניהם בחנק, ואם אחרי טות דורו, במויד כרת, ואם יש עדים לוקה, ובשונג חטאת, ואם שכב עם אשת אחי אביו מן האם, או אשת אחי אמו אף מן האב, במויד מכת מדרות ובשונג פטור: (מהם) שלא לבוא על אשת הבן, שנאמר ערות כלחך לא תגלה, ונוהג בכ"מ ובכ"ז, ואם שכב עמה במויד ועדים בסקילה ובלא ערות בכרת, ובשונג חטאת, ואם שכב על כלת בנו או בן בנו וכו' לוקה מכת מדרות: (אראה) שלא לבוא על אשת אחי שנא' ערות אשת אחיך לא תגלה בין שהוא אחי מן האב או מן האם ואף אס הזנות אשתו ערוה ואף אס היא רק ארוסת אחי, ונוהג איסורו בכ"מ ובכ"ז, ואם שכב את אשת אחי במויד חייב כרת ובשונג חטאת וזה אחר מיתת אחי או אחר שנירשה, אבל בחייו בעורה תחתיו מיתתו בחנק: (מה) שלא לבוא על אשה ובתה, כמ"ש ערות אשה ובתה לא תגלה, ופי' חו"ל ע"י נשואי הראשונה דיוקא הוא החיוב, ונוהג איסור זה בכ"ז, ואם שכב על אשה ובתה שניהם בשדיפה, היא והאחרונה, כי אין לראשונה חטא, ואם בא על חשניה אחרי נתינת הראשונה, הרי אלו בכרת, ולא מיתתו, ובשונג חטאת, וזהו פי' ר"א, ור"ע מפרש אותו ושתי'ן כנון שישא הבת ואמה ואם אמה: (אחריהם) שלא לגלות ערות אשה ובת בנה, שנאמר את בת בנה לא תקח, ואם שכב עמה ע"י נשואי הראשונה, שניהם נשרפים בחי' הראשונה, ואם מתה הראשונה, שניהם במויד בכרת ובשונג חטאת, ואם בא על איסור שניה לוקה מכות מדרות: (כי) שלא לגלות ערות אשה ובת בתה, כמ"ש ואת בת בתה לא תקח, ודיניה כמו דיני אשה ובת בנה הנ"ל: (דור) שלא לבוא על שתי אחיות, כמ"ש ואשת אל אחותה לא תקח, ונוהג איסור זה בכ"ז ואם שכב עם אחות אשתו אף דרך זנות בחי' הראשונה במויד חייב כרת, ובעדים			
קו	ל"ה	וַיֹּאמֶר וְלֹאֲמָה יֵשׁ אָחוֹת מְשֻׁכָּבָה רַחֵם קִין	(וּמֵאֲשֶׁת זִנִּי זִנִּיָּס לְדִוְרֵתֶיהֶם):
קח		אֶסְתִּירָה אֶף סָגֹר תִּאָּתֶרָה? מִנֵּעַ רַחֲמֵי קַח	
קצ		הָאֲחִי אֶבְיָה סְעִיפִי תִשְׁקֶת יִצָּר	
ר		רַע הָרַחֵק (וְנֹסֵף נִכְסֵי הַחֲזָקָה):	
פני		פָּנֵי נָשָׁיו? פִּיפִיּוֹת פִּיתָיו נִיאֻפֵּן קֵט	
מהם		מִנֵּעַ (וְהַזְנוּלָה עֲרוּתָהּ מִחֵן תַּחֲלִי):	
ק		מִלְּגִלוֹת הָעֶרְוָה מִנֵּעַ מֵאֲשֶׁת הַבֶּן קִי	
ק		מִכְלָתָהּ (וּמֵאֲשֶׁת זִנִּי זִנִּיָּס לְדִוְרֵתֶיהֶם):	
קיא		אֲרָאָה אֶף רַחֵם אֲשֶׁת הָאָח (לֹא תִגְלֶה קִיא	
ק		עֲרוּתָהּ וְלֹא תִרְאֶה):	
ק		מִבֵּית הָאֲשֶׁה מִעֲרֻתָּהּ הָרַחֵק קִיב	
ק		(סֵמֶת הַבֵּית הִיא זִנְיָה):	
קיג		אֲחֵרֵיהֶם אֶף חֲשִׁידָה רִיעוּזָה? לָרָה תִּלְוֶר קִיג	
ק		מִבְּנֶה (וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂה חֵן כְּנֵעַן וְחֲטָאָה):	
קי		כִּשְׂכֶּבֶתָהּ? לָרָה כֵּן? לָרָה כִּאֲמָה קִיד	
ק		לְרַחֲמָהּ (וְרֹעַ יִלְוֶה לִּסְלִיכִי):	
קטו		דִּוְמוֹת וְאַחִיוֹת רַחֵם מִלִּיקָה חֲסֵה קִטו	
ק		חַל חֲמוּתָה לְנִרְוֹךְ):	

מז

יכין

שירה לחיים

ל"ח

מ"ע

צג אל

כרת, ובשוגג חייב חטאת:
(אל) להניח פאה מן החבוא,
שנאמר ובקצירכם וכו' לעני
ולגר תעזב אותם, ונוהג
בו"ב וא"ר דוקא בזמן שישדל
שם, ובין ישראלים כהנים
ליום הכל הייבים בפאה
ומדרכנן נוהג אף בח"ל
ואם עבר ולא הניח ביטל
עשה, ואם אברו או נשרפו
כל הפירות לוקה, ואם עריין
ישנו בידו נותן ופטור. לפי
שהלאו ניתקלעש: (כעסוני)
שלא לקצור הפאה, שנאמר
לא תכלה פאת שרך וכו',
וזה הלאו ניתק לעשה:
(בהבליהם) לעזוב הלקט
לעניים שנאמר בלקט לעני
ולגר רעזוב. וריניה כמו
הפאה: (ואני) שלא ליקח
שבלים הנופלים בעת הקציר
שנאמר ולקט קצירך לא
תלקט: וזה ג"כ ניתק לעש:
(אקניאם) להניח פאה בכרם
וזהו עוללת: שנאמר תעזב
אחר שזכר וכרמך לא תעולל,
וזהו לדעת הרמב"ם ז"ל:
(בלא). שלא לכלות פאת
הכרם, שנאמר וכרמך לא
תעולל וזהו פאת הכרם:
אבל הרמב"ן ז"ל השיג
עליו ואמר כי חלאו דכרמך,
הוא להניח ענבים קטנים
שאין להם כחף ונטף, ופאת
הכרם לדעת הרמב"ם ז"ל
נלמד מוית שנאמר בו לא
תפאר אחריו ותנא דבי
להרמב"ן קאי הלאו והעשה על עוללות, ולהרמב"ם קאי על פאת הכרם:
(עם) לעזוב פרט הכרם לעניים, שנא' רעזוב: (בגוי) שלא ללקוט פרט הכרם,
שנאמר ופרט כרמך לא תלקט והיא גרעין הנושרין: (נבל) שלא לגנוב שום
ממון שנאמר לא תגנובו, וזהו אוהרה לגנוב ממון, ונוהג בכ"מ ובכ"ז בו"ב:
(אכעיסם) שלא לכחוש בפקדון, כמו"ש לא תכחשו, בממון הכתוב מדבר, ונוהג
בכ"מ ובכ"ז בו"ב, ואין לוקין עליו: (כי) שלא לישבע על הכחשתו שנאמר לא
תשקרו, וזהו אוהרה לישבע בכפירת ממון, ועובר בב' לאוין משום לא תשבעו
בשמי לשקר, ומשום לא תשקרו איש בעמיתו, ונוהג בכ"ז ואם נשבע על כפירתו
לשקר, במזיד לוקה, ואע"פי שאין בו מעשה מחמת חוסר השבועת: (אש) שלא

אֲדַמְתוּ לְקָצוֹר אֵין לְכַלּוֹתָהּ אֶף
לְהִנִּיחַ אֹז לְפִיָּאָה (לעניי יסרחל):

כעסוני כ לזותה ער סזפה וכלה נקצרת קכד
ימנע (רק להניח לעניי וחזיוני):

צד בהבליהם בעת הגיפוס במגלו לשבליים
יניח הללקט מקצירו (לעניי יסרחל
ולחזיוניהם):

ואני ושבליים אשר גפלו יניח קכה
מללקטם אסור נתון ינתן (לעניי
וחזיוני):

צה אקניאם אם קוצר גטעיותיו יניח אחרים
מברמו (לעניים לזמן נוהס):

כלא בלי לבלות אחרים חת כחמין קכו
מהס לח תכלה):

צו עם עניים מלקטים ענבים מפרט
(ונזה להוסיעם):

בגוי בשני גרנרין ונפרטו ימנע קכז
ב לקיטתן גר ועני יחלקם (כחזיו):

נבל גמנע בלי לעשות נקמה קכח
בגיבה לרעהו (ולכל ח' מיוסני
תנ):

אכעיסם אם בלי עמיתה יופקר סור קכט
מלהבישם (וחל תכעיסם):

בי באשר יכחיש כן ישבע כפול קל
יענש (עונש ז' לחוין עליו להמשיכו):

אש אמנם ש מור איסור שבועה אל קלא
שקר (כי עונשו תחלכו חס):

ר' ישמעאל רחיינו פאה, ולהרמב"ן ז"ל ג"כ ניתק לעשה לענין עוללות: וא"כ
להרמב"ן קאי הלאו והעשה על עוללות, ולהרמב"ם קאי על פאת הכרם:
(עם) לעזוב פרט הכרם לעניים, שנא' רעזוב: (בגוי) שלא ללקוט פרט הכרם,
שנאמר ופרט כרמך לא תלקט והיא גרעין הנושרין: (נבל) שלא לגנוב שום
ממון שנאמר לא תגנובו, וזהו אוהרה לגנוב ממון, ונוהג בכ"מ ובכ"ז בו"ב:
(אכעיסם) שלא לכחוש בפקדון, כמו"ש לא תכחשו, בממון הכתוב מדבר, ונוהג
בכ"מ ובכ"ז בו"ב, ואין לוקין עליו: (כי) שלא לישבע על הכחשתו שנאמר לא
תשקרו, וזהו אוהרה לישבע בכפירת ממון, ועובר בב' לאוין משום לא תשבעו
בשמי לשקר, ומשום לא תשקרו איש בעמיתו, ונוהג בכ"ז ואם נשבע על כפירתו
לשקר, במזיד לוקה, ואע"פי שאין בו מעשה מחמת חוסר השבועת: (אש) שלא

יכין

לישבע לשקר שנא' לא תשבעו
 בשמי לשקר ופי' שבעות
 ביטוי, ונוהג בכ"מ ובכ"ז בוי"ן.
 ובמזיד לוק אם הוא בהתרא'
 בשוגג קרבן עולה ויורד :
 (קרח) שלא לעשוק. שנא'
 לא תעשוק את רעך, והוא
 לאו הניתק לעשה. וענינו
 שלא להחזיק מנוון רעהו ודרך
 דחי' ורמאות או לעשוק שכר
 שכיר, ואמר דבא במציעא
 פ' המקבל והו עושק זהו
 גזל, ולמה חלקו הכתוב,
 לעבור עליו בב' לאוין, הן
 בדרך גזל והן בדרך עושק :
 (באפי) שלא לגזול כמ"ש
 ולא תגזול, ונוהג בכ"ז בוי"ן.
 ואין לוקין עליו, לפי שניתק
 לעשה, ואפי' שרף את הגזיל'
 אינו לוקה לפי שניתן לתשל'
 שווי' : (ותיקד) שלא לעכב
 שכר שכיר, כמ"ש לא תלין
 פעולת שכר וכנ'. ונוהג
 בכ"ז ואם איחר שכרו עד אחר
 כמנו ביטל עשה ישל ביומו
 חתן שכרו, ועל לאו זה,
 אין לוקין לפי שניתן
 להשבות, ועוד אמרו ז"ל
 כבובש שכר שכי' שעובר
 משום בל תעשוק, ובל
 תגזול, ובל תלין, ולא תבוא

כז"ע

קדמה

באפ'

ותיקד

עד

שאל

צו

צו

ויבלה

ותלחם

שירה לחיים

ל"ה

קִימַת דְּבַר הָאֵם הַחֶחֶק (ומה שֵׁיט קֶלֶב
לעמיתו צִידֵן חֵל תְּדַחֵם):

בְּגוֹל אֶף פְּרוּטָה ! מִבַּע (וְעַל יִסְטוֹ קֶלֶב
יִרְחֹס לְנֹל תַּטְרֵמִי) :

וְשָׁכֵב יוֹם קָבוֹעַ דְּמִי קֶלֶד
(כִּי חָלוּ נוֹסַח חֵת נִסְאוֹ וּלְשִׁכּוּתוֹ טָקַד):

עֲזוּב דִּיבְתָהּ עַל דָּם עֲמִיתָהּ קֵלָה
דִּיבִיקוּרָת עוֹנֵשׁ דְּבָר (וּלְקַח חֵם

שאל א' ו' עיור ל' עצתה ש' מזר ק' לו

אֹתוֹ וְאָסוּר לְהִכָּשִׁילוֹ (נַעֲמָתוֹ חֹסֵד
הוּא שׂוֹמֵל):

תהתית תשפוט תבירה תעול יושרו קלו
תשמר תחייבנו חנם תחמיה

וְיֹצֵעַ תְּפִתָּהּ (וְנֵינֵס סְתוּחָה מִתַּחֲתֶיהָ):
וְתֹאכַל וְלֹא תִהְיֶה אֶף כְּבוֹד לְגִדּוֹל קֶלֶח

אֲרֶץ אֲנָשֵׁי רִיב צָרָקָם (וּסְוִיט ת"ח וַעַס
(כִּי אִזְ שְׁמוֹט צָדִיק לֹא תוֹכֵל):

ויבילה ולא ירגל ברעהו לשון הרע קלם

ותלהט ולא תעמוד לרם הנפש מובע קמ

(ח: מלחמילן מלחט):

ועליו השמש: (עד) שלא לקלל חרש ופי' מי שאינו שומע הקללה, ונוהג בו"ן וואס קילל בשם או בכינוי אחד מישראל במויד ובהתראת עדים לוקה אף שאין בו מעשה, והוא אחד מנ' לאוין שלוקין עליהם. אע"פ שאין בהם מעשה, זה, ונשבע וזממר: (שאל) שלא להכשיל תם בדבר, כמ"ש ולפני עיר לא תתן מכשול, ופי' סומא בדבר. ונוהג בו"ן ואם השיאו לדבר שאינו הגון כגון שהושיט כוס יין לנזיר, עבר על לאו זה ואין לוקה לפי שאין בו מיעושה: (תחתית) שלא לעול המשפט, כמ"ש לא תעשו עול במשפט, ונוהג בזכרים והעובר על זה עבר על הלאו, אבל אינו לוקה אפי' עשה מעשה כגון שנשא ונתן ביד, לפי שנותן לתשלומין, או שדינו חזור: (ותאכל) שלא להדר פני גרול, כמ"ש לא תהדר פני גרול. ונוהג בכ"ז בזכרים ואם עבר, עבר על לאו זה, וביטל עשה של בצדק תשפוט עמימך: (ארץ) לשפוט בצדק כמ"ש בצדק תשפוט עמימך, ופי' להשוות בעלי הדין בכבוד. ובא ענף פ' לרן חבירו לכף זכות, ונוהג בכ"ז בזכרים שחייבים לדון, ומה שבפירושו השני הנ"ל גם נקיבות חייבות: (ויבאר) שלא לילך רכיל כמ"ש לא תלך רכיל בעמך, ונוהג בכ"ז בו"ן והעובר, עובר על לאו ואין לוקין עליו לפי שאין בו מעשה, ומדיני דגמרא יש חיוב מיתה לפעמים במסור (ב"ק פ' חגוול): (ותלקט) שלא נמנע מהצלת נפש, כמ"ש לא תעמוד על דם רעך ואסרו חו"ל מניין לדוחא את חבירו שהוא טובע

מ"ע	שירה לחיים	י
מוסרי	מִשְׁנָאָה וּבְלֵב סְפוּנָה דְּעֵרְוָה קִמָּא יְרִחִיק (חס הסנאה הוא נכדי):	וכו', ועוד כללו בזה אוהרה שלא לכבוש. ערות, ועוד אוהרה לרודף אחר חבירו להרגו, שאתה חייב להצילו בנפשו, ונוהג בכ"ו ובו"ן והעובר על זה אין לוקין עליו לפי שאין בו מעשה. (מוסרי) שלא לשנוא בלב, כמ"ש לא תשנא את אחיך בלבבך, ונוהג בכ"ו ובו"ן ואם קבע שנאה בלבו לישראל כשר, אין לוקין עליו לפי שאין בו מעש' ולרשע מצו' לשנאותו: (הרים) להוכיח לחוט' כמ"ש הוכח תוכיח את עמיך, ונוהג בכ"ו ובו"ן והמבטל ביטל עשה: (אספה) שלא להלבין את חבירו, כמ"ש ולא תשא עליו חטא, ונוהג בכ"ו ובו"ן ואם הלבין פני חבירו ברבים במזיד שלא מחמת עבירה, עבר על לאו זה ואינו לוקה, לפי שאין בו מעשה: (עלינו) שלא לנקו', כמ"ש לא תקום, אמר לו השאינני מגלך ולא השאינני וכו' א"ל איני משאליך כדרך שלא השאלתני וכו' ונוהג בכ"ו ובו"ן ואין לוקין עליו אפי' אם עשה לו מעשה, לפי שאפשר לעבור על הלאו הזה בלא מעשה, וזה כלל
צח הרים	הִזְכַּחַת דְּעֵרְוָה יִזְכִּיחַ מִשְׁרִים (נדנרים רכים ומוסרים):	
אספה	אֵךְ סֹדֶר פִּשְׁעוֹ תִּסְתֵּר (ואסתתו) קִמָּא תחסה):	
עלימו	עֲזֹב לְנֶקֱמָה יִשְׁדָּאֵלִי מִלְּהֶאֱשִׁימוֹ קִמָּא וְלִהְיֵלִימוֹ:	
רעות	רַחֵם עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִטּוֹר (להזכיר) קִמָּא לו מה שעשם לך רעות):	
צט חצי	חֲכֵם צָבֹאֹת יִשְׁדָּאֵלִי חֲלָקִי צִלְעֻתִיו יִהְיֶה (לחזק חותם חזקי וחמלי):	
אכלה	אִיסוֹר כָּל־אִים לְהַרְבִּיעַ הַבְּהֵמוֹת קִמָּא (חין על שחינו מינו חל ועלה):	
בם	בְּשֶׁרֶךְ מִנֶּעַ בְּזִרְעָה מִכָּל־אִים קִמָּא בְּשָׁנֵי מִיָּנִים (חל תזרע שדך נכ):	
מזי	בְּנִשְׁיַעֲרִי וְמוֹדֹרִי פְרוֹשׁ קִמָּא מִפִּירֻחֵיהֶם וְמִן יִנְקֻחֵיהֶם (חל תשחמי נס וחל תעלו):	
ק רעב	רִינָה עֲתִידָה בְּשָׁנָה רַב־יַעֲרִית עֲנֻבִיו בְּאֵכִילָה רַב־אִים עַתָּה בְּפִרְיוֹן (וחילתמן חל יתענ):	
גרול בכל לאו שאין בו מעש': (רעות) שלא לנטור, כמ"ש ולא תטור כלומר איני כמותך שלא השאלתני: (חצי) לאהוב כל אדם מישראל, כמ"ש ואהבת לרעידך כמוך, ונוהג בכ"ו ואם הויק אותו בממונו או צערו בשום דבר, ביטל עשה זו, מלבד החיוב שלו לפי הענין שהויקו: (אכלה) שלא להרביע בהמתו כלאים, כמ"ש בהמתך לא תרביע כלאים ואין החיוב עד שיכניס כמכחול בשפופרת, ונוהג בכ"מ ובכ"ו ובו"ן, ואם הכניס כמכחול בשפופרת לוקה, ואם העלה זה על זה לבר, או שעורס בקול, מכן אותו מכת מדרות: (בם) שלא לזרוע כלאים, כמ"ש שדך לא תזרע כלאים, ונוהג איסור כלאי זרעים בו"ן בא"י לבר, אבל בח"ל מותר לכתחילה לערב ולזרוע, כל זה דווקא בכלאי זרעים. אבל כלאי האילנות כלומר הרכבתן זו בזו אסור אף בח"ל, ואיש או אשה שזרע כלאי זרעים בא"י, או וזרכיב אילנות באינו מינו אף בח"ל לוקה: (מזי) שלא לאכול ערלה כמ"ש שלש שנים יחיה לכם ערלים לא יאכל, ונוהג בכ"מ ובכ"ו ובו"ן, ובא"י היא מן התורה. ובח"ל הלכה למשה מסיני, ואם עבר ואכל כוזת ערלה מפירות האילן או משומר הפרי לוקה: (רעב) להיות נטע רבעי קרש כמ"ש ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קרש וכו' ונוהג בזמן הבית בארץ ולא בח"ל, ובו"ן ויש אומרים שחיוב מצות זו היא אף עכשיו בארץ, ואפי' בח"ל נוהג מדרבנן		

יבין

כו"ע

שירה לחיים

ל"ת

תהפכת תרחיק הנדה פָּרַע כָּל תַּאֲוָתָהּ קִטּוֹ

(עַתָּה חָסֵר דְּמִיּוֹת וְנִלְכַּחַת):

הַמָּה הַשְּׁמֵר מִעֲבֹרֹת הַמִּזְלֵף הָאֵב קִיז

מִעֲבִיר הַבְּנִים (כִּי זָרַעַת הֵמָּה):

בְּנִים בְּמִשְׁכָּב נִקְיָה יִמְנַע מִזְכָּר (כִּי קִיח

זֶהוּ מִדְּנִים הַמְּגֻנִים):

לֹא לְהִרְבֶּעַ אָדָם לְבִהְמָה אֶסּוּר קִיט

(וְסִרְיוֹת לִנְךָ הֵעָלָה תִּמְלָחָה):

אִמֵּן אֶסּוּר מִעֲשֵׂה נִיאוּף אֶשְׁרָה קֵב

מִבִּהְמָה נִרְבַּעַת (פֶּן יִכְתְּמוּ מִקִּרְבֵּי

עִמּוֹן):

קְדוּשִׁים יִסְיָג מִ"ע וּלְיָח לִ"ת:

צב כֵּם בּוֹשׁ מִמִּזְלִירֵךְ בְּגִדְרֵי מִזְרָא

(וְעַל דְּנִיּוֹתָם רָחֵם חֵן לְהַטִּיבָם):

הֵם הַפָּרֶשׁ מֵאִלְלִים הַרְחִיקֵם קִכָּא

מִמִּשְׁכַּבְתָּהּ (וְלֹא תַפְסִיחַ אַחֲרֵיהֶם):

קִנְאוּנִי קִימַת נִסְבִּי אֶלְלִים וְיַעֲבֹרֵם קִכָּב

נִכְרִי יִמְנַע (עֲשִׂיּוֹת יִסְרָאֵלִי לְנִיכֵךְ כִּנְעָנִי):

בִּלְאִי בְּנוֹתֵר לְאֶסּוּר אֶכִּלָּה בְּיָאֵשׁ קִכָּג

לְשִׁרְפוֹ אֶז (וְחַת נִפְסָר לֹא יִמְלָח):

והתראה לוקה, ובשוגג
מביא חטאת, ואם שכב עם
אחות וזקתו או אחות
חלוצתו לוקה מכות מדרות,
וכל העריות שמחמת אשתו
אינן אסורות זאת אשתו
עליו אלא הן אפי' אם נשאן
בחזקת היתר יוצאות בלא
גט, ואשתו מותרת לו,
וזאת אחות ארוסתו, אסרו
חז"ל אף הראשונה מפני
ההשניה צריכה גט, ויהיה
כנושא אחות גרושתו:
(תהפכת) שלא לבוא על
הנדה, כמ"ש ואל אשה
בגדת טימאתה לא תקרב,
ואם בא על הנדה במזיד,
כיון שהערה בה חייב כרת,
ובשוגג חטאת, ובן הנדה
אינו ממזר אלא ולר פגום:
(המה) שלא להעביר למזלך,
כמ"ש ומזרעך לא תחתן להעבי'
למזלך, ונוהג בכ"ז ובז"ן,
ובמזיד ועדים והתרא' נסקל
ואם אין עדים והתראה חייב
כרת, ובשוגג חייב חטאת:
לדעת הרמב"ם שזה זה
לשארי ע"ז, ולדע' הרמב"ן
ז"ל לפי שענין מכוער הוא,

החמירה התורה לחייב העושה כן, לכל ע"ז שבטולס אע"פ שאין דרכה בכך:
(בנים) שלא לביא על הזכר, כמ"ש ואת זכר לא תשכב משכבי אשה וכו', ונוהג
בכ"ז ובכ"ז, והעובר כיון שהערה בלבר חייב סקילה, ואם אין עדים והתראה חייב
כרת, ובשוגג חטאת: (לא) שלא לבא על הבהמה, כמ"ש ובכל בהמה לא תחן
שכבתך וכו', ונוהג בכ"ז ובכ"ז, ובמזיד ועדים והתראה נסקל, ובלא עדים בכרת,
ובשוגג חטאת: (אמן) שלא תבעל אשה לבהמה, כמ"ש ואשה לא תעמוד לפני
בהמה לרבעה, ונוהג בכ"ז ובכ"ז, ואם הביאה בהמה עלי' במזיד והתראה עדים
נסקלת, ובלא עדים כרת, ובשוגג חייבת חטאת: (בס) לירוא מהאבות, כמ"ש
איש אמו ואביו תיראו, ונוהג בכ"ז ובכ"ז, והעובר ביטל עשה: (הס) שלא
לפנות אחר ע"ז אפי' במחשבה, כמ"ש אל תפנו אל האלילים, ואמרו חז"ל שאין
בכל עבירות מחשבה כמעשה, חוץ בע"ז אף המחשבה כמעשה, ונוהג בכ"ז
ובז"ן, ואם פנה אחריה לוקה: (קנאוני) שלא לעשות ע"ז אפי' לעכו"ם המצויה,
שנאמר ואלהי מסכה לא תעשו לכם, ונוהג בכ"ז ובז"ן, ואם עשה ע"ז לוולתו,
לוקה מלקות א', ואם לעצמו לוקה שתי מלקיות, ואפי' לא עברה: (בלא) שלא
לאכול נותר שנאמר והנותר עד יום השלישי וכו' ואוכליו עינו ישא וכו' ואזהרתו
הוא דכתיב במלואים לא יאכל כי קדש הם, ופי' חז"ל כל שבקדש פסול ליתן
לא תעשה על אכילתו, ונוהג בזמן הבית בז"ן, ואם אכל כוית נותר במזיד חייב

שירה לחיים

יכין

מ"ע

ל"ח

ולחמי וְחִנּוּךְ לְנַעַר הַשֶּׁקַּם מִעֲדָנָיו קִמַּח

יִמְעִיט וְאַהֲרָה לְנַעַר חֻזְטָא

מָזָה יִהְיֶה (מיתתו לגמתי):

רשף רַחֵק שֶׁתַּנְחַשׁ פְּעוּלוֹת רַק קִמַּח

שְׁמֹר פִּיָּה (כי הצל הענה ורוח זהם נסף)

וקטב וּמִלֵּאמֹר קִנְיָן טוֹב בְּעֵת וְעֵזְבָה קֵן

קִבְּעָה טוֹבָה בְּאַהֲרָה (כי צניני

ה' לח הוטב):

מרירי מִהִקְפַּרְתָּ רֹאשׁ יִשְׂרָאֵלִי בַּחֵק קִנָּא

יִרְחֵק (נימוסי עכו"ס מלהנצירי)

ושן וְהִזְקֵן שְׁלֹא נִגְלַחוּ וְהַפְּאִיִּת קִנָּב

שְׁלֹא נִשְׁחִיתִים (כי חף ה' סניעסן):

בהמת בְּכַתִּיבַת הַקָּעָקַע מִבְּשָׂרָהּ תִּשְׁמֹר קִנָּג

(סלח להסתבך צירך עכו"ס להם להחמירי):

קא אשלח אוֹלָם שֶׁהוֹקֵדֵשׁ לְמָקוֹם חַיִּיֹּת

אֵל שֶׁכִּינְתּוֹ לְמוֹרָאָה הַיָּק (חף)

חס הוה ססס ונחלח):

בם בְּמִדְבָּר מִשְׁחִיז בְּכִישׁוּף מֵאֻזָּב קִנָּד

בְּרַח מְמַנּוּ (ומכל ענייני וחל תסתכל צס):

אבל נטע רבעי אינו נוהג כלל בח"ל אפי' מדרבנן, והעובר ביטל עשה: (ולחמי) שלא לאכול אכילת זולל וסובא כמ"ש לא תאכלו על הרס וכתב הרמב"ם ז"ל אעפ"י שזה הלאו הוא לאו שבכללות, והלכה היא שאין לוקין עליו, מ"מ כאן שאני מפני שנוצצו עונשו מפורש שהוא בסקילה, אינו חיוש על האהרה אף שהיא מולאו שבכללות והרמב"ם חולק עליו, ואומר שאהרה בן סורר ומורה יוצא מגוריה שזה ר' אברה ממוציא שם רע דכתיב ויסרו אותו וכתב בבן סורר ויסרו אותו אבל מפני לאו שבכלל אין לוקין אף שענשו מבורר כמה פעמים. והרמב"ם הקשה על זה, היא אין מלקין מנ"ש, ונוהג בא"י בלבד ובב"ד של כ"ג ויק בזכרים אבל לא בנקבות וכמו שדרשו בן ווא בת, ונסקל, ואבני יורשו

ככל הרוגי ב"ד שנכסידיהם לירושלים: (רשף) שלא לנחש. כמ"ש לא תנחשו, ונוהג בכ"ג ובכ"ז ובז"ו ואם עשה מעשה עפ"י נחש בעדים והתראה, לוקה ודווקא בב"ד של כ"ג וכל מקום שאמרו לוקה הוא בא"י ששם מקום וזמשפט של כ"ג, אבל בח"ל אינו רק דרך מוסר לבד: (וקטב) שלא לעונן, כמ"ש ולא תעוננו כלומר שלא לקבוע ענינות לומר שעה זו טובה וכי', ינוהג בכ"ג ובכ"ז בז"ו, והעובר וצניני לבני ארם שעות ועונות, לוקה, אבל השואל אותו אינו לוקה בשאלתו עד שיעשה מעשה כפי שאמר לו הנשאל: (מרירי) שלא להקיף פאת הראש, כמ"ש לא תקיפו פאת ראשכם. וכתב הרמב"ם ז"ל שמענו מוקנינו שאין מניחין פחות מארבעים שערות ונוהג בכ"ג ובכ"ז בזכרים אבל לא בנקבות, כמו שדרשו כל שינוי בבל תשחית וכי', ונקוט כללא כל מצות ל"ח שבתורה נשים חייבות, חוץ מבל הקיף, ובל תשחית, ובל חטמא למתים, וכל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות חוץ מקדוש, ומצה ואכיל פסח. והקהל, ושמוחה, ואם עבר וגלח פאה אחת מן הראש חייב מלקות א', ואם גלח ב' פאותיו אפי' בבח אחת והתראה א' לוקה שתים, ואינו נכניה אלא למצוה אחת, להיות שנאמרו בתיבה אחת זהו ל' הרמב"ם בקיצור: (ושן) שלא לגלח פאת הזקן כמ"ש ולא תשחית פאת זקנך וה' פאות יש בזקן, לחי העליון והתחתון מימין, וכן מהשמאל, ושכולות הזקן מקום היבור הלחיים למטה ואם נטלן כולן כאחת בהתראה אחת, לוקה חמש ונוהג בכ"ג ובכ"ז והאשה פטורה אף אם השחיתה וקו האיש: (בהמת) שלא לכתוב קעקיי, כמ"ש וכתבת קעקע לא תתנו בבשרכם, ונוהג בכ"ג ובכ"ז בז"ו, ואם כתב אפי' אות א' לוקה ואת רשמו אחרים בו אינו לוקה אלא אם סיעו, כי כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו: (אשלח) לירוא מן המקדש כמ"ש ומוקדשי תיראו, ונוהג בז"ו ואף עתה בעו"ה שחבר קרושתן אף כשהם שוממים, והעובר על זה ביטל עשה: (בס) שלא לעשות מעשה אוב, כמ"ש אל

יח יכ

שירה לחיים

ל"ה

מ"ע

עַצְמִי מִיָּדְעוֹנִי עִמּוֹ מִזִּיעַ עֲתִידוֹת קִנְיָ
מִנְעָהּ (מִלֵּהֲנִי חַת עֲתִידוֹת וְלִהְיוֹת עִמִּי):

קב חמת חכם מִפְּנֵי תִקּוּם (וּסְדֵרֶת מִנִּי זֶקֶן
סְקִינָה תּוֹרַת חֲמַת):

זחלי זִהְרִיּוֹת חֲלוּקָה לֹא אֶשֶׁר יוֹמְדֵר
זִכּוֹת חֲלָקָז לֹא יַעֲלֶה (הֵן נִתְסַקֵּל
וְכִי הֵינֵנוּ וְהֵלֵךְ וְכָל כֵּל):

קג עפר עֲשֵׂה פֶלֶס רְאִי (כִּי עוֹנֵשׁ שֶׁל מִדּוֹת
קִסָּה לִכְסֵר):

מחויץ מִלְּקָל חִזְצָה וְאַבִּידָה צְוִיִּית
(וְנִתְוַכַּחְתָּם לֹא תִקֵּץ):

קד תשכל תִּשְׁפּוֹט שְׁנֵיהֶם כְּאַחֵר לִשְׂרִיפָה
תַּחַת שְׁלֹאֲשֶׁרֵינוּ כָּנֵס לְאַמָּה
(חֲנוּחַ וְחֲסֵן הַחֵשֶׁךְ וְהַכֹּחַ):

קנה חוקות רִשְׁעִים בְּעֵדֶם חֲשׂוֹךְ קִנְיָ
רְגִלָּהּ בְּרִדְכֶם (וְעַמְּסָה חֵל תִּתְעַרֵּב):

אמור יֵשׁ כִּד תִּעַ וְלִי לִי:

ומחררים וְלִטְוִמָּאָת מֵת חֲשֵׁק רְךָ רִךְ צִין קִנְיָ
יִמְנַע מִכֵּהֶן (וְהִזְכִּירָה הוּא לְזָכְרִים):

קה אימה אָמֵנָה יִטְמָא בְּמִתִּים הַקְּרוֹבִים
(חֲסֵר יִטְמָא לְהַתָּה):

מקום ובכ"ז בוי"ן. והעובר ביטל עשה מלבר שעבר על לאו דאיוואה ונוי"ל וגיניבה
אם יש בה שות פרוטה וקשה עוגשן של מדות וכו': (מחויץ) שלא לקלל אב
ואם כמ"ש איש אשר יקלל אביו ואמו וכו', ואמרו ז"ל עונש שמענו אזהרה מנין,
ח"ל אלהים לא תקלל, ונוהג בכ"ז בוי"ן והעובר וקיל' בשם אם הוא בעדים
והתראה נסקל, ואם באחר מן הכנויים לוקה: (תשכל) להיות ב"ר שורפין למי
שמחויב כמ"ש ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה וכו' באש ישרפו וכו', ונוהג
בזכרים כי להם המשפט וכו' לבר שם מקום המשפט, והרמב"ן ז"ל לא מנה במצות
ד' מיתות ב"ד: (הרב) שלא ללכת בחקות הגוים מ' אומות, שנאמר ולא חלכו
בחקות הגוי וכו' ונוהג בכ"מ ובכ"ז בוי"ן והעובר הייב מלקות: (ומחררים) שלא
יטמא כהן למת כמ"ש לפנש לא יטמא בעמיו, ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזכרים ולא
בנקבות כי כן הפי' בני אהרן ולא בנות אהרן, וכהן שנטמא למת חוץ משענה
מתי מצוה, לוקה: (אימה) להטמא לקרובים, כמ"ש לה יטמא, ובא הפי' לה
יטמא מצוה, ומטמאין אותו בעל כרחו, ולדעת הרמב"ם ז"ל חייב אבילות יום
ראשון דאירייתא, ונוהג מצות טומאת מת לקרובים הכהנים בכ"ז ובכל זמן,
והנשים אינן בחיוב זה, שכל שנמנע מלהטמא, הוא שנצטוו להטמא לקרובים
אבל הנשים וכו', ומ"מ מתאבלות הן ולהן הבחירה לטמא אם ירצו, ימצות אבילות

ל"ה

קנו

קני

קנה

קנט

קנו

קנו

קנו

קנו

שירה לחיים

יכין

מ"ע

ל"ה

גבר מכהן נש מטיבילתו גרשהו קם
מַעבֹדָה (וחסיד נדרותה פת ננס):
בעולת חלל וזונה ריכוסה קסא
בכהן חשוף ומנשואיה רַחֲקֶהוּ
(כו לעצות ה' נצחר):

גם גרשהו מלשא גם מחוללת (ס) קסב
יחלל זרעו מלחכול חרואם פת ננס):
בתולה כל תבעל ותנשא לכהן קסג
חַ גְּרֹשָׁה (כי היא לו סכולה):

יונק יונק יכבד ויקדש גין קדוש ת'
ויהיה נקרא קדוש (וחסידיו כמו
לניחור ענק):

עם עבד משיחרו עָלָיו מַצֹּת קסד
עֵיבָה מִלְטָמָא עַל מַתִּים (כחחד
העם):

איש אם ימותו שְׁאָרָיו עַל יְטָמָא קסה
שְׁמָה (ומתקטס לח ימים):
שיבה שְׁמִידָה יַחְדָּה בְּכֶהֱן הַגְּדוֹל
שְׁלֹאֲשָׁה יָקָח בַּתּוֹלָה הַגְּעֵרָה
(ותפיה לו לחסה חסונה):

אמרת א למנה מבעלה ראשון תשא קסו
יהיה אסור מלישאנה ר צון
תשוקתו ירחיק (כי הוא כהן לחל
חמיתי):

נוהג ג"כ בכל מקום ובכ"ז
בו"ן, ובכל ארס בין כהנים
בין ישראלים והעובדים להטמ'
לקרובי' אוהנמע מלהתאב'
עליהם ביום ראשון בטלו
עשה זו. ויש שאמרו שאין
אבילות דאורייתא. רק
מדרבנן: (גם) שלא ישמש
כהן טבול יום, עד שיעריב
שמשו כמו שכרוב ובא
השמש וטהר, ונוהג מצו'
זו בכהנים בו"הב, ואם עבר
ושימש טבול יום חייב מיתה
ב"ש, ולמרו מג"ש מחלל
חלל: (בחור) שלא ישא
חכהן וזנה כמ"ש אשה וזנה
וכו' וכהן שנשא וזנה בכ"מ
ובכל זמן לוקה: (גם) שלא
ישא כהן חללה, כמ"ש אשה
וכו' וחללה לא יקחו, והיא
שנולה מפסולי כהונה כגון
בת אלמנה מכה' ג'וכו' ונוהג
בכ"מ ובכ"ז יכהן שנש' חלל'
ודאי ובעלה חייב מלקות,
ואם ספק חללה או חללה
מדבריהם, מכין אותו מכת
מרדות: (בתולה) שלא ישא
כהן גרושה, כמ"ש ואשה
גרשה מאשה לא יקחו,
ונוהג בכהנים בכ"מ ובכל
זמן, ואם נשא גרושה ובעל
לוקה, אבל כל זמן שלא
בעל אינו לוקה, ואפילו
כהן גדול שהיב שני לאוין משום לא יקח ומשום לא יחלל, ולוקה על שניהם,
כל זמן שלא בעל אינו לוקה משום לא יקח, ופעמים שכהן הגדול חייב אריבצה
מלקות בביאה אחת, על ידי איסור מוסיף דווקא, וכגון שהיתה אלמנה.
ואח"כ גרושה, ואח"כ חללה ואח"כ וזנה, כי אין איסור חל על איסור אלא א"כ
באו נאחר או באיסור מוסיף או איסור כולל: (יונק) לקדש זרע אהרן כמ"ש
וקדשתו ונוהג בכ"מ ובכ"ז בו"ן, ואם עבר ביטל עשה. (עם) שלא יכנס כה"ג
לאהל המת, כמ"ש ועל כל נפשות מת לא יבוא, ונוהג איסור זה בימן הבית,
ואפ' שהי' טקרה שיצא ח"ל א"מ, אם נכנס לאהל המת ואפ' על אביו או אמו
לוקה: (איש) שלא יטמא כה"ג אפ' לקרובים, כמ"ש לאביו ולאמו לא יטמא,
והם שני לאוין לא יבוא פ' ביאה לאהל המת, וגא יטמא, וכהן הדיוט אף
שהוא חייב ג"כ משום שני לאוין הנ"ל מגזירה שוה, אין למנות אצלו במנין
המצות בשני לאוין. לפי שאינן מפורשות בתורה, רק כג"ש, ואם עבר ונטמא
כה"ג אף לקרוביו לוקה: (שיבה) שישא כה"ג נערה בתולה, כמ"ש והוא אשה
בבתוליה יקח ואם עבר ונשא בעולת איש שאינה לא אלמנה ולא גרושה, ביטל
עשה ומוציאה בגט: (אמרת) שלא ישא כה"ג אלמנה כמ"ש לא יקח, ולפעמים

שירת לחיים

יכין ים

לית

מ"ע

אפאיהם אֶלְמָנָה פִּילָגַשׁ אֶל־יִבְעָלָנָה קסו
הִכְתָּן מְשִׁית (וְלֹא יִחַלֵּל וְדַעוּ חֹסֶר יוֹלָד
מסעיח):

אשבייתה אֶהְרֹנִי שְׁמוֹם בּוֹ יִהְיֶה תִּמְנַע קסח
הַעֲבֹדָה (וְלֹאס חֲלֵהוּמִתְחוּ נַצְתָּה):
מאנוש מוֹם אֶשֶׁר גָּהִי וְעֵבֶר שְׁמוֹר קסט
מִלְהִקְרִיב אִישִׁים גִּיחוֹחִים
וְאִמּוּרֵי שְׁלָמִים (וְנִמּוּר לֹק' וְנַעֲנוּס)

זכרם זָכְרִים בְּהִמָּמוּר חֲקָם מִהִמָּקָדֶשׁ קע
זָרַע בְּהִנָּים רַחֲקָם מִהִמּוֹבָח (חו
כסעיח מחוסרי חִינָּים):

לולי לְטָמֵא וּמִטּוֹמָאֲרוֹ לֹא יִטְהַר קעא
לְהַבִּיר וְהַרְשִׁים לֹא יִחַלְלוּ:

כעם בְּשִׁיתְרוֹמוֹ עִם סְגֻלָּה כִּהֵן עַד קעב
סוֹר בְּתָמוֹר עַד זֹבֶב סְעֵדָתוֹ (מִלְחָכָל
טווחס סח):

אויב אֶחָרִים וְחִלְלִים יִמָּצְאוּ בְּכִהְנִים קעג
אֶסְפְּרִים וְלֹא יִאָּבְלוּ בְּתַרוּמָה
(וְחִסּוֹכֵל מִיתָה צִירֵי שְׁמִים חִיִּי):

שלא יעבור כהן בעל מום, כמ"ש איש וכו' אשר יהיה בו מום לא יקרב, ומומין הפוסלין בין באדם ובין בהמה הם חמשים וזולת זה מיוסדים באדם עוד תשעים, ואם עבר והוא בעל טום אם הוא מום הפוסל באדם ובהמה במוזר לוקה, ועבודתו פסולה, ואם הוא מין התשעים מומין המיוחדים, אעפ"י שלוקה, לא חילל, ואם הוא מום שפסולו אינו אלא מפני מראות עין, אינו לוקה, ועבודתו כשירה: (מאנוש) שלא יעבור ב"מ עובר, כמ"ש כל איש אשר בו מום וכו' וכל ריבוי הוא, אפי' מום עובר, ואם עבר לוקה, ולדעת הרמב"ן ז"ל אינו מצוה בפני עצמו, רק בכלל לאו דמוס קבוע הוא, והוא רק חלק מחלקי המצוה: (זכרם) שלא יכנס ב"מ להיכל, כמ"ש אך אל הפרוכת לא יבוא, ולהרמב"ן ז"ל אינו חושב לאו זה במנין, כי לא בא הכתוב הזה לאסור הכניסה להיכל, כי זהו אינו אלא מעלה מדבריהם, והכתוב בא לאסור קריבה לעבודה והוא בכלל לאו דלא יעבור עוד: (לולי) שלא יעבוד כהן טמא, כמ"ש וינורו וכו' ולא יחללו וכו', וכתוב במקום אחר ומתו בו כי יחללוהו, מזה למדו חז"ל שהוא במיתה אם עבר בשומא, ומיתתו ביד שמים: (כעם) שלא יאכל כהן טמא תרומה, כמ"ש איש וכו' בקרשים לא יאכל וכו' ונוהג בכהנים בו"ן בארץ וזמן שהיא בשובה, ואם אכל תרומה במוזר והוא טמא חייב מיתה ביד שמים, וכזמן הזה אסור מדרבנן בפירות א"י: (אויב) שלא יאכל זר תרומה, כמ"ש וכל זר לא יאכל קרש, ופי' חז"ל שהוא תרומה, ונוהג איסור אכילת תרומה לזרים בו"ן בכ"מ ובזמן שא"י בשובה וזמן הזה אסור מדרבנן בפירות א"י, ואם אכל תרומה או ישראל או אפי' כהן או כהנת שנתחללו, חייב

לוקה ד' כנ"ל, וא"ת איך ילקה הדנה מלקיות, הא קיימא לן אין לוקין על לאו שבכללות, וי"ל לפי שמצינו שחלק הכתוב בכהן הדיוט שנאמר ואשה גרושה וכו' לומר כשם שחולקין על גרוש' בצ"ע כך חולקין על חללה ועל זונה בפ"ע, וכשם שחולקין בכהן הדיוט, כך חולקין בכה"ג, ואם קידש אלמנה ובעלה, לוקה ב' מלקיות, משום אלמנה לא יקח ומשום לא יחלל ודעו, אבל אם קידש ולא בעל אינו לוקה כלל, ואם בעל ולא קידש, לוקה אחת משום לא יחלל ודעו: (אפאיהם) שלא יבועל כה"ג אלמנה פילגש, כמ"ש ולא יחלל ודעו, ואם בעל לוקה, אבל בגרושה, חללה, זונה, אם בעל ולא קידש אינו לוקה, שכבר מתוללת ועומדת אף קודם בעולה משא"כ אלמנה שהייתה כשירה לכהונה ונפסלה נביאתה: (אשבייתה)

יבין

מ"ע

אנור

מיתה בירי שמים: (אנור)
שלא יאכל תושב כהן ושכירו
תרומה, כמ"ש תושב כהן
ושכיר לא יאכל: (פן) שלא
יאכל ערל תרומה אפילו
מחמת זאונם כגון שמתו
אחיו מחמת מילה, וזהו
אינו מביאר בפסוק רק למדור
חול' בג"ש נאמר תושב
ושכיר בהסח וכו', ואף
שהרמב"ם בעיקר הב'
מסדר המצות כתב, שאין
למנות בסדר המצות, דבר
שנלמד בא' מו"ג מרות
שהתורה נדרשת כו' מ"מ
זו מנה במנין המצות, לפי
שקבלו חול' שזה אסור
מדאורייתא, אבל הרמב"ן
תפש עליו בזה ע"ש, ומי
שאכל תרומה טהורה והוא
ערל לוקח: (ינכרו) שלא
תאכל חללה קרש כגון חזה
ושוק או תרומה משנשאת
לישראל ואפי' היא כהנת,
ואם אכלה חללה חזה ושוק
או כהנת בעודה תחת בעלה
ישראל תרומה. חייבת מלקו'
(צרימו) שלא לאכול טבל
ישראל וכהן כמ"ש ולא
יחללו את קרשי בני ישראל
את אשר ירמוכו ופי' חול'

שירה לחיים

ל"ח

אֶהְרֹנִי גִרְזִי וּשְׁכִירוֹ רַחֲמֵהוּ קַעַר
אֶכִּילָה נְבִירוֹ וּמִתְרומָה רַחֲמֵהוּ
(כי חינו קנינו רק הוח סכיר):

פִּרְעֵרֵנוּ נִמְנַע פִּסְלָה נִקְרָא קַעַה
פִּירוֹת נִתְדָמִין פִּיו נִחְסָמֵהוּ
(לחכילת תרומה לא יפן):

יִנְכְרוּ יִשְׂרָאֵל נִשְׁוִי כִהְנִת רַחֲמֵהוּ קַעַר
נִחְלָלָה יִהְיֶה נִשְׁוֹאֵת כִּהֵן רַחֲמֵהוּ
וּמִתְרומָה (ומקדשים ישמרו):

צִרִימוּ צִרִיף רַחֲמֵהוּ יִשְׂרָאֵל מִטְבֵּל וְלֹא קַעַר
צִרִיף רַחֲמֵהוּ יִפְרִישׁ מִעֲשָׂרוֹת
וּתְרומָה (לכהנים עונדי סמור):

פִּן נִקְרִישׁ פִּסְלִים נִשְׁמֵר וְלֹא קַעַר
קַרְנֵי כֹהֵן לֹא יפן):

קַח יִנְכְרוּ אֶל מִזְבֵּחַ רַחֲמֵהוּ
וְתִמְכִּים וְחִטָּה הֶלֶחַ וְנִחְרוּ):

יִדְנוּ יִנְכְרוּ יִנְכְרוּ יִנְכְרוּ יִנְכְרוּ יִנְכְרוּ
דִּוְחָה נִמְנַע וְנִשְׁמֵר (כי זהו נעונו
והמיר כבירו נקלנו):

רַחֲמֵהוּ רַחֲמֵהוּ רַחֲמֵהוּ רַחֲמֵהוּ רַחֲמֵהוּ
מִזְרִיקַת הָדָם (כי זהו סעודי וסעוד):

וְלֹא וְלֹא וְלֹא וְלֹא וְלֹא
וּסְנֵיִם כֹהֵן יפן):

שבאוכל טבל הכתוב מרבר, ונוהג איסור טבל לזכרים ולנקבות, ובכל מקום אסור
לאכול טבל של פירות א"י ואם אכל קידש שהפרישו ממנו תרומה מעשר חייב
מיתה בירי שמים, ואם כבר ניטל תרומה ותרומת מעשר אבל לא הפריש ממנו
כל המעשרות ואפי' לא נשאר בו אלא מעשר עני לוק', ועל טבל מדבריהם מכין
אותו מכות מדרות, ומשקין של טבל אסורין כמותן, ואין לוקין אלא על יין ושמן,
ועל שארי פירות טבל אין לוקין עליהם: (פן) שלא להקדיש בעל מוס אפי' אם
לא הקריב, כמ"ש כל אשר בו מוס לא תקריבו ופי' חול' כל תקדיש, ונוהג
בכל מקום ובכל זמן ביו"ט ואם עבר והקדיש אפילו בזמן חו', עבר על לאו זה
ולזהרמב"ם ז"ל לוקח אעפ"י שאין בו מעשה, אולי הוא כממיר שיש בו מלקות:
(יאמרו) להיות הקרבן שלם בלא מוס, כמ"ש תמים יהיה לרצון ואם עבר ושחט
או זרק או הקטיר האמורין מנעל מוס ביטל עשה זו, מלבד חלאו שעבר
ולזהרמב"ם אם הקדיש ושחט וזרק, והקטיר, לוקח ר' מלקות: (ידינו) שלא
ינחן מוס בקדשים כמ"ש כל מוס לא יהיה בו ופי' חול' קרי לא יהיה בו, ונוהג
איסור זה בכ"מ ובכ"ז ביו"ט, אבל אין לוקין אלא בזמן הבית: (רמב"ם) שלא לזרז
דס בעל מוס, כמ"ש עורת או שביד וכו' לא הקריבו ופי' חול' בזמורה דחאי
לא תקריבו מבעי לי' לזריקת דמים: (ולא) שלא לשחוט בעל מוס, כמ"ש לא

שירה לחיים

ב

יבין

ל"ה

נו"ע

ח'

יִמְנַע הַקֶּרֶבָה וְהַקִּטְרָה הַמְחוּסֶר קֶפֶס
(כי חינו כחונה):

פְּעוּלוֹתֶיהָ עֲזוּב לְסֶרֶס פְּעוּלוֹת קֶפֶס
עֲשׂוּי לְהוֹלֶדָה (כי שחת מעשה ה'
חסר פעל):

כֵּן לְקֶרֶבָנוֹת כּוֹתִים לְהַקְרִיב קֶפֶס
כִּי לֹא לְחִסְרִים (ולחסינו נעל מוס
מחוסס לח תיכ):

זֶה אֲשֶׁר תִּקְרִיב זְמַן אֶחָד
תִּמְתֵּן (והא לח להקדיש עד יום מלחמ):

כִּי לֹא יִשְׁחַטוּ כּוֹלֵם יְחַד כִּי יוֹלֶדֶת קֶפֶס
יִלְדֶיהָ (ביום אחד דמס חל חספני):

נְזִירוֹת וּמִיתָה יִקְבֵּל גָּלוּי וְלֹא קֶפֶס
יִחַלֵּל גְּדוּלָת וּקְדוּשַׁת ה' (נחמד
משלשס מה שחינו רחוי):

אֱלֹהִים בְּקִדְשׁ דְּעִרְוֹ אֶמְצֹץ
בְּקִיּוֹם דְּחַי (להקדישו בדינים סניסיה
ח"ו חחיתו עני חונד):

קִיָּא עֲצוֹת עֵת יִצְאָתָהּ וְגִאֻלְתֶּיהָ תִּשְׁבּוֹת
(ביום סרחסן סל חג סחילת):

הִמָּה הָרֵאשִׁיץ בְּחַג הַמִּצּוֹת הַשְּׁמֶר קֶפֶס
מְמַלְאֶכֶת הָעֲבוּדָה (ולח מעסה
מחומס):

הנא מכלל עשה: (כי) שלא לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד. כמ"ש אותו ואת בנו לא תשחטו וכו'. ונוהג בכ"מ ובכ"ז ביו"ן. ואם עבר ושחט אותו ואת בנו או בנו ואותו לוקה: (בני) שלא לחלל השם, כמ"ש ולא תחללו את שם קדשי וזה נחלק לשלשה חלקים. חלק א' כללו, אם אנסוהו לעבור על מצוה קלה, אם כוונתו להעבירו על דתו ולעבוד ע"ז או לגילוי עריו, או לשפי' דמים, ובוה יורג ואל יעבור. ואם עבר ולא נהרג, עבר על לאו ואינו לוקה, לפי שהוא אנוס, וחלק ב' הכללי אם עשה שם עבירה לא להנאתו רק להכעיס וזהו לוקה, וחלק פרטי הוא מ"ש חו"ל ה"ד חילול השם כגון אנה דשקילנא בשרא מבי טבחא ולא יתיבנא דמי לאלהד וכו': (אבר) לקרש את השם, כמ"ש ונקדשתי בתוך בני ישראל, ונוהג בכ"מ ובכ"ז ביו"ן, והעובר ולא קידש את השם, ביטל עשה זו, מלבד הלאו דלא תחללו הנ"ל: (עצות) לשבות ביום הראשון של פסח, כמ"ש ביום הראשון מקרא קרש ופי' ז"ל קרשהו שלא לעשות בו מלאכה וזולת אוכל נפש, וזהו עשה, וזולת הל"ת ואם עבר ועשה מלאכה שלא לצורך אוכל נפש עובר על עשה ול"ת, ונוהג בכ"מ ובכ"ז ביו"ן, (המוה) שלא לעשות מלאכה בראשון של חג הפסח, כמה שנאמר ביום הראשון וכו' כל מלאכת עבודה לא תעשו, ואם עבר ועשה מלאכה

פעל

כל

קט זאת

כי

נוי

קי אבר

קיא עצות

המה

שירה לחיים

יבין

לח

מ"ע

קוב ואין לוקח: (ואין) להקריב קרבן מוסף כל שבעת ימי הפסח, כמ"ש והקירבתם אשה לח' שבעת ימים, ואם עברו הכהנים ולא הקריבו בטלו עשה זו: (בהם) לשבו' ביום השביעי ש"פ, כמ"ש וביום השביעי מקרא קדש, ודיניו כמו ביום הראשון כנ"ל:

קיג בהם ביום השביעי של פסח, כמ"ש ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו ודיניו כנ"ל ביום הראשון: (לו) להקריב חנומר ביום שני של פסח כמ"ש והבאתם את עומר וכו' שרשה להתבונן חסד הש"י בחדשו בכל שנה ושנה תבואה חדשה למזון ומחיה לבריותיו, לכן מהראוי להקריב להש"י טרם יגיע הנאה לבריות, ושלותי ב"ד יוצאין ועושין השתדלותן כמבואר בגמרא, אך עיקר מצות הקרבת העומר היא לכהנים: (חכמו) שלא לאכול לחם מתבואה חדשה קוד' העומר, כמ"ש ולחם וכו' לא תאכלו עד עצם היום הזה, ונוהג בכל מקום ובכל זמן בז"ן, ואם אכל כוית פת חדש קוד' העומר, לוקח: (ישכילו) שלא לאכול קלי מחר' והיינו מתמשרת מיני דגן, שהן חטה, ושעורה, כוסמין ושבולת שועל ושיפון ואם לא טחנה ולא רקחה אלא קלה באור ואכל מהו, חייב מלקות אם אכל כוית קלי כמ"ש וקד' וכו': (זאת) שלא לאכול כרמל חדש, והוא תבואה קלוייה בשבלים, כמ"ש וכרמל וכו' וחייב על כל אחד ואחד בפני עצמו, אם אכל מן החדש, לחם וקלי וכרמל: (יבינו) לספור ספיות העומר, כמ"ש וספרתם לכם ממחרת השבת וכו' ונוהג בכ"ט בזכרים בזמן הבית ואף בזמן היום מצוה לספור ימים ושבעות, ואם לאו ביטל עשה: (לאחריתם) להביא שתי הלחם בעצרת, כמ"ש ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתיים וכו': ונוהג מצוה זו בזכרים: (איכה) לשבות ביום עצרת, כמ"ש וקראתם בעצם היום הזה

ושבוע אחר יהיו ג' קרב וקרבן אשה יהיו ג' קראין:

ביום השביעי מ' פסח ב' שביתה היום מ' קדש (כיום הראשון משפט אחד לסם):

חכמו תבונה ת' שבות ב' שבועי ויהיה ג' קנע קפח ה' מלאכה (מעשות נז' אחת מהנס):

ל' עומר ומנחתו ל' הקריב וממחרת לפסח י' עשהו (כחמסס הנחמד ל:):

חכמו ח' דש כל' חם מ' דגן ומיניו ח' שוף קפח כולם מ' לאכול וטרם חזק ב' חוב מ' עומר וכל ח' קיו כל' מ' וזהו ו' עומר (עד העומר תניחמו):

ישכילו י' סגיר ש' פרטיו ב' אשר י' קלה קצ ל' תבואה וי' קנע (קודם קליי העומר מלחכנו):

זאת ז' מוריו אם ת' קלה ז' א' אל קצא ת' אכל ז' ולת אם ת' קריב ז' ארת א' וברה ת' אכל (ז' וזה ת' חור):

קטו יבינו י' סופר ב' עומר י' מים ג' ספרים (ושע ימנה נשנות ימים נספר ונמלחנו):

קטז לאחריתם ל' חם א' פוי ח' מן ר' אשונה י' קריב ת' קרובת מ' נחה ל' יום א' אשר ח' נן ר' אשית י' שראל תורה מ' דשה (חמו מ' מלחכס):

קיו איכה א' מנס י' שבות כל היום (מכל מלחכה):

קלה באור ואכל מהו, חייב מלקות אם אכל כוית קלי כמ"ש וקד' וכו': (זאת) שלא לאכול כרמל חדש, והוא תבואה קלוייה בשבלים, כמ"ש וכרמל וכו' וחייב על כל אחד ואחד בפני עצמו, אם אכל מן החדש, לחם וקלי וכרמל: (יבינו) לספור ספיות העומר, כמ"ש וספרתם לכם ממחרת השבת וכו' ונוהג בכ"ט בזכרים בזמן הבית ואף בזמן היום מצוה לספור ימים ושבעות, ואם לאו ביטל עשה: (לאחריתם) להביא שתי הלחם בעצרת, כמ"ש ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתיים וכו': ונוהג מצוה זו בזכרים: (איכה) לשבות ביום עצרת, כמ"ש וקראתם בעצם היום הזה

שירה לחיים

כא יבין

לית

מיע

יהיו רטושים ד' כרי פ' עולרניו קצב

ירדף

(ומינו ויחיה נדף):

אף חג דין אל חגים ד' מיוזו

קיה אחד

אומניות חסומים ד' רכס י' רק מה

סליחכל נסס מיוחד):

אסור לעשות פעולות (סן יעסן קצב

אלף

חף ה' ומססור יסלף):

קיס ושנים ובקשים שבעה נ' קריב יזם

מ' שפט (חסר נז נוס נחקקים לחיים):

קכ יניסו י' ענה ג' פשו י' מנע ס' יכה ו' שחיה

יזם ג' קרא יזם ס' ליחה נ' כפרה (כל

חוכל יזענו ויחסר):

קכא רבבה ר' צהו ב' מוספים ב' יום ח' כפורים

(לסלס לה' חטיגה):

אסור מ' לאכה (חוס ורוח תסחס) קצד

אם

לאסור א' ביליה ל' כל א' רכס קצה

לא

ל' חתענות א' (וחת חנסל לח תחלח):

כי יזם ב' פורים י' שבתו ב' ל

י' שראל (חסוני למוחייכני):

צבא ו' יזם ר' אשון מ' חג צ' ללים

קכג צורם

וסכות ר' צהו מ' נוחת צ' הל'ה

י' שמחה ר' אויה מ' קורשת (וחסו חג

חסיס מ' חסר וכס):

מלאכות כולם ר' טוש מעשותם קצו

מכרם

ויסוף מ' חסר וכס):

ומוספי יזם ר' ראשון ו' כל ח' ימים

ובכל יזם ה' ושוו ו' הפרים

ח' מעיטם (כתורה וכמזח):

קכח הסגרים ה' עצרת ס' גולת י' שראל

ר' צהו מ' נוחה (כי ה' לעמו עזרס):

ב' י' צשה ב' בוד ח' ב' ליל י' קריב

ב' מוספי יזם (לסניו להעריכני):

קכו כי

כמ"ש בחמשה עשר יוסוכו כל מלאכת עבודה לא תעשו ודינו כנ"ל: (וה') להקריב

קרבן מוסף בחג הסכות וכמ"ש שבעת ימים תקריבו אשה וכו': (הסגורס) לשבות

ממלאכ' ביום השמיני של חג הסכות. כמ"ש וביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם,

ואם עבר ועשה מלאכה ביטל עשה, מלבד הלאו: (כי') להקריב קרבן מוסף בשמיני

וכמ"ש בחמשה עשר יוסוכו כל מלאכת עבודה לא תעשו, ודינו כנ"ל: (וה') להקריב

קרבן מוסף בחג הסכות וכמ"ש שבעת ימים תקריבו אשה וכו': (הסגורס) לשבות

ממלאכ' ביום השמיני של חג הסכות. כמ"ש וביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם,

ואם עבר ועשה מלאכה ביטל עשה, מלבד הלאו: (כי') להקריב קרבן מוסף בשמיני

וכמ"ש בחמשה עשר יוסוכו כל מלאכת עבודה לא תעשו, ודינו כנ"ל: (וה') להקריב

קרבן מוסף בחג הסכות וכמ"ש שבעת ימים תקריבו אשה וכו': (הסגורס) לשבות

ממלאכ' ביום השמיני של חג הסכות. כמ"ש וביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם,

ואם עבר ועשה מלאכה ביטל עשה, מלבד הלאו: (כי') להקריב קרבן מוסף בשמיני

יכין

מ"ע

לא

עצרת כמ"ש והקירבתם אשה
לה' עצרת וז"ל: (לא) שלא
לעשות מלאכה בשמיני עצר'
כמ"ש ביום השמיני וכו' כל
מלאכת עבודה לא תעשו.
והוא חג בפ"ע, וענין חוה"מ
של פסח וסוכות. לענין איסור
איזה מלאכות למדו חז"ל
ראסור מכמה פסוקי' במסכת'
חגיג' ולזה הסכי' הרמב"ם
ז"ל ורבי' עמו שעיקר איסורו
הוא מדאוריית', רק שנמסרו
פרטיהם לחכמים ז"ל איזה
להתיר איזה לאסור, אבל
הרמב"ם ז"ל כתב שאינו
אלא מד"ס, וקראי אסמכתא
בעלמא נינהו: (כצורנו)
ליטול לולב שבעת ימי החג.
כמ"ש ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ הדר וכו',
ונוהג בכל מקום ובכל זמן
בזכרים ולא בנקבו', ובמקדש
הי' ניטל כל שבעה, וביום
הראשון אפי' הוא חל בשבת,
ובגבולין אינו ניטל בשבת.
אפי' ביום הראשון, והעובר
ביטל עשה זו: (צורס) לישב
בסכה כל שבעת ימי החג.
כמ"ש בסכת תישבו שבעת
ימים, ונוהג בכ"מ ובכל זמן
בזכרים אבל לא בנקבות.

שירה לחיים

ל"ח

קצו

ל מלאכות אז ל פעולות אינם
ל צורך אוכל ל כולם א סור (ייד)

מעשות תמנע ותכלה):

קצו כצורנו בפות צמרת ופרי ראיה גדר

וערבות כולם צמורים וביים

ראשון נקחם ונשמחה (נזמן)

סמחתינו):

קצו צמח ובוץ רמש מבייתה צל

נסוכה ראה מושקה (זכר לעניי

כנולולא יסוף זכרס):

בהר יס ז' מ"ע וי"ז ל"ח:

קצו ואיבינו ו בשביעית ארמיה יעזב כל קצח

יהיה נחרש ונזרע (נחשך לונו):

פלילים פרגיהו ל כרם יהיה לך יעזב קצמ

מלומדו (נחלילס):

כי בראש וצמח כספיהים ירה ר

כלא מנע בקצירת יבולה (כק

לכל חית הסדה הסלילי):

מגפן מנע גידוש פירות ג ידקה (מעניי רא

הנסן):

קצו פור דרור מיוכל (סנע סנים סנע

סעמים כי זה כל הסדה):

ולילה הראשונה חייב כל אדם לאכול בסכה, לכל הפחות כזית פת, ושאר
הימים רשות שאם רצה לאכול חוץ לסכה אכילת אדעי, אוכל, אבל אכילת קבע
דיוקא בסכה, ושינה אסור חוץ לסכה אפי' עראי, אם לא שהוא חולה או
מצטער, ואם עבר על זה ביטל עשה: (ואיבינו) שלא לעבוד האדמה בשביעית,
כמ"ש ובשנה השביעית וכו' שדך לא תזרע, ואם עבר ועבר אדמתו בזמן הבית
באות מן העבודת האסורות מדאורייתא לוקה: (פלילים) שלא לעבוד גם באילנו'
בשביעית כמ"ש וכרמך לא תזמור: (כי) שלא לקצור הספחים בשביעית, כמ"ש
את ספיה קצירך לא תקצור, ונוהגת מציה זו בזכרים ונקבות מן התורה בא"י
בלבד ובזמן שהיא בישובה, ואם עבר בזמן הבית וקצר התבואה כדרך הקוצרים
בשאר שנים לוקה, והמלקט בספיה תבואות הנזרעות, אעפ"י שלא קצר הכל
ביחד, מכין אותו מכת מרדות: (מגפן) שלא לבצור הנוירים בשביעית, כמ"ש
ואת ענבי גוירך לא תבצור ופי' שלא תבצור כדרך הבוצרים: (סדם) לספור שני
היובלת ו' שמטות, כמ"ש וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים,
ונוהגת שביעית בארץ, והשמטת כספים בכל מקום, מן התורה, בזמן שהיובל
נוהג, וזאת שמיטת כספים בכל מקום מדבריה', ושנ' השנויט' איזו היא, במסכתא